ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΑ — ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ, ΤΗΙ 22 ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1889 — ΕΤΟΣ ΣΤ'. — ΑΡΙΘ. 16

ΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΟΔΟΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟΥ 39.
Ἕκαστον φύλλον τιμᾶται λεπτῶν 20.

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΔΑΜΒΕΡΓΗΣ

ΕΒΔΟΜΑΣ

ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

ΣΥΝΔΡΟΜΗ
ΕΤΗΣΙΑ ΚΑΙ ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ
Ἐν Ἑλλάδι . . . . Δρ. 10
Ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ Φρ. χρ. 12

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ
ΚΑΤΑ ΣΑΒΒΑΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ὁ «Ἀθλητὴς» τοῦ κ. Τσερτσεφέ, *ἀρχαιοκαπηλικὴ μελέτη*, ὑπὸ Θ'.
Ὁ Φιλαδέλφειος λυρικὸς ᾠδός, ὑπὸ Χ.
Δανειὴλ Θοῦδσστερ. *Φιλελληνικὴ πινακοθήκη*, ὑπὸ Γ. Δ. Κ.
Ὕμνος εἰς τὴν Ἀθηνᾶν (ἀπόσπασμα ἐκ τοῦ βραβευθέντος ποιήματος), ὑπὸ Κωστῆ Παλαμᾶ.
Ἡ «Θρέστεια», κρίσις Jules Lemaître.
Ἀετὸς καὶ ἀράχνη. *Ρωσικὴ φιλολογία.* (Μῦθος Κριλόφ), ὑπὸ Π. Α. Ἀξιώτου.
Ὁ Συνταγματάρχης Ἐδράρδος, μικρὸν μυθιστόρημα, Jules Sandeau (συνέχεια).
Ἑβδομαδιαία Ἐπιθεώρησις, *κοινωνικὴ καὶ φιλολογική.*
Εἰδήσεις τῆς Ἑβδομάδος. *Ἐγχώρια—Ἐξωτερικὰ—Φιλολογία,—Καλλιτεχνία* κ.τ.λ.
Ἰδιαίτερα Γράμματα.
Νέα βιβλία.

Ο «ΑΘΛΗΤΗΣ» ΤΟΥ Κ^ου ΤΣΕΡΤΣΕΦΕ

(Ἀρχαιοκαπηλικὴ μελέτη)

Λαμβάνομεν τὴν τιμὴν νὰ παρουσιάσωμεν εἰς τοὺς ἀναγνώστας ἡμῶν τὸν κύριον καὶ τὴν κυρίαν Τσερτσεφέ. Ἐκ πρώτης ὄψεως θέλετε κρίνῃ ὅτι εὑρίσκεσθε πρὸ δύω ἡμίσεων, τὰ ὁποῖα δὲν ἀποτελοῦν ἓν ὅλον καὶ κατ' ἀκολουθίαν ἔχετε ἀνάγκην χωριστῶν πληροφοριῶν καὶ σημειώσεων δι' ἑκάτερον.

Ὁ κύριος Τσερτσεφὲς κατάγεται ἐκ Δημητσάνης καὶ εἶνε κάτοχος ὅλων τῶν φυσικῶν προσόντων τοῦ τόπου τῆς γεννήσεώς του. Νεώτατος ἐκλήθη παρὰ τοῦ ἐν Ἀλεξανδρείᾳ πρὸς μητρὸς θείου του κυρίου Σουρμέ, ἰδιοκτήτου γνωστοῦ φεσοποιείου, ἐκεῖ δὲ ἐδιδάχθη τὴν τέχνην, ἥτις βαθμηδὸν ὡδήγησεν αὐτὸν μίαν ἡμέραν εἰς τὸ ἐν Ἀθήναις λαμπρόν του μέγαρον. Ἦτο τότε πεντηκοντούτης, ἡ δὲ φυσιογνωμία του ἐπρόδιδεν ἀγαθὸν ἄνθρωπον μ' ὅλην τὴν διεγειρομένην μικρὰν ἀνησυχίαν ἅμα τῇ θέᾳ τῶν χειρῶν του, ἐν ταῖς ὁποίαις ἡ πολυετὴς διαχείρισις τόσων φεσίων εἶχε καταλίπει ἴχνη αἱμοβόρα. Τὰ ἀπατηλὰ ὅμως ταῦτα στίγματα ἀπέπλυνεν εὐθὺς μετὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς ἐν Ἀθήναις ὁμογενικῆς ἐμφανίσεώς του σειρὰ πλουσίων γευμάτων, καθ' ἃ ἄφθονος ἐρροφήθη καμπανίτης ὑπὸ τῶν χορηγούντων παρ' ἡμῖν ὅλα τὰ κοσμητικὰ εἰς τοὺς κυρίους Τσερτσεφέδες τῆς ἐποχῆς.

Ἡ ἐκ τοῦ πλούτου αἴγλη κατέστησεν ἐντὸς ὀλίγου καὶ τὸν ἡμέτερον φίλον ἀγαστὸν μέλος τῆς Ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, τὸν δὲ οἰκόν του κέντρον ἐκ τῶν γνωστοτάτων. Καὶ δικαίως· διότι οἱ συχνάζοντες παρὰ τῷ κ. Τσερτσεφὲ εὕρισκον ἐκτὸς τοῦ ἀπαραιτήτου φαγοποτίου καὶ ἄλλας ὑψηλοτέρας τέρψεις, ἀφ' οὗ ἡ ἔμφυτος τῷ Ἀμφιτρύονι μανία τῶν συλλογῶν ἀπὸ μακρῶν ἐτῶν εἶχε μεταβάλη τὰς αἰθούσας του εἰς ἀληθῆ μουσεῖα.

Ἡ Αἰγυπτιακὴ καὶ ἡ Ἑλληνικὴ τέχνη εἶχον ἱκανοὺς ἀντιπροσώπους ἐν τῷ μεγάρῳ Τσερτσεφέ, οὐ μὴν ἀλλὰ καὶ ἔργα τῆς ἐποχῆς τῆς Ἀναγεννήσεως, ἰδίως εἰκόνες, ἀπησχόλουν τοὺς ἐκ τῶν ἡμετέρων καλλιτεχνικούς, ὧν οἱ δυσκολώτεροι ἐδείκνυον ἐνίοτε μερικὰς ἀμφιβολίας ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα διαφόρων ἔργων. Ἴσως δὲν εἶχον ἄδικον, ἂν κρίνῃ τις ἐκ τοῦ ἑπομένου περιστατικοῦ, τὸ ὁποῖον μαρτυρεῖ ὅτι ὁ κ. Τσερτσεφὲς ὀλίγον ἐσυλλογίζετο, ὁσάκις ἀπεφάσιζε νὰ πλουτίσῃ τὰς συλλογάς του διὰ νέου τινὸς ἔργου.

Πρό τινων ἐτῶν συνέπεσε νὰ συναντηθῶμεν εἰς Παρισίους ἐν μιᾷ τῶν αἰθουσῶν τοῦ Λούβρου καὶ κατὰ σύμπτωσιν εὑρέθημεν ἐνώπιον ἀριστουργήματος τοῦ Τιτιανοῦ, τὸ ὁποῖον ἀντέγραφε ζωγράφος τις ἄγνωστος, ἐννοεῖται, εἴς τε τὸν κ. Τσερτσεφὲν καὶ ἡμᾶς. Τὸ ἀντίγραφον ἐπλησίαζεν εἰς τὸ τέλος, κατὰ δὲ τὴν ὁμολογίαν τοῦ ἐκ Δημητζάνης τεχνοκρίτου ὁ ἀντιγραφεὺς εἶχεν ἀφήσῃ ὀπίσω τὸν Τιτιανόν! Χωρὶς νὰ διαφωνήσωμεν πρὸς τὸν κ. Τσερτσεφέν, ὅστις ἄλλως τε εἶχε καὶ κάποιαν εἰδικότητα τοὐλάχιστον εἰς τὸ κρίνειν περὶ χρωμάτων, ἀφ' οὗ ὑπῆρξεν ἄλλοτε δόκιμος φεσοποιός, ἐπειράθημεν νὰ προχωρήσωμεν.

Τὸν κ. Τσερτσεφὲν ὅμως ἐξηκολούθει νὰ μαγεύῃ τὸ ἀντίγραφον τῆς εἰκόνος εἰς τρόπον ὥστε ἠναγκάσθημεν νὰ τῷ παρατηρήσωμεν ἐλαφρῶς:

— Τί κάθεσαι, εὐλογημένε, μήπως σκέπτεσαι νά το ἀγοράσῃς;

— Ἂν ἦτο τρόπος νά το βάλω στὸ χέρι μὲ δύο χιλιάδας φράγκα . . . τὸ ἔπαιρνα, ὑπέλαβεν ὁ κ. Τσερτσεφές.

Ἐδέησε λοιπὸν νὰ ἀναλάβωμεν ἔργα μεσίτου καὶ ὁμολογοῦμεν ὅτι ἄνευ πολλῆς δυσκολίας ἐπείσαμεν τὸν νεαρὸν ἀντιγραφέα νὰ δεχθῇ μόνον δισχίλια φράγκα διὰ τὸ ἀντίγραφόν του, τὸ ὁποῖον ὁ κ. Τσερτσεφὲς ἐξακολουθεῖ νὰ θεωρῇ ἔτι ἀριστούργημα ἀνώτερον τοῦ πρωτοτύπου.

Εἴχομεν τελειώσῃ τὴν συμφωνίαν καὶ ἐδίδομεν τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Τσερτσεφὲ εἰς τὸν ζωγράφον, ὅτε ὁ φίλος ἡμῶν σοβαρῶς προσέθηκε τὰ ἑξῆς ἀξιομνημόνευτα λόγια.

— Νὰ εἴμεθα ἐξηγημένοι· εἰπέ του καθαρὰ νὰ στείλῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τὴν καινούργια εἰκόνα, διότι ἂν στείλῃ τὴν παλιᾶ ποῦ κρέμεται στὸν τοῖχον θὰ ἔχωμε βάσανα.

Ἐννοεῖται ὅτι δὲν μετεφράσαμεν τὴν τελευταίαν ταύτην θέλησιν τοῦ ἐκ Δημητζάνης Μαικήνα εἰς τὸν Γάλλον ζωγράφον. Ἐφροντίσαμεν μόνον νὰ ἐξέλθωμεν αὐθωρεὶ εἰς τὸν καθαρὸν ἀέρα φοβηθέντες δυστύχημά τι ἐκ τῆς ἐντυπώσεως, ἣν ἐνεποίησαν ἡμῖν οἱ λόγοι τοῦ θεσοποιοῦ, καὶ ἀφ' οὗ τον ἐμουντζώσαμεν μὲ τρόπον ὑπὸ τὸ ἐπανωφόριόν μας τὸν ἀπεχαιρετίσαμεν.

Ἡ ἄνω ἱστορηθεῖσα ἀγορὰ τῆς εἰκόνος δίδει ἴσως ταπεινὴν ἰδέαν εἰς τοὺς ἀναγνώστας περὶ τοῦ ποιοῦ ὅλων τῶν συλλογῶν τοῦ κ. Τσερτσεφέ, τὸν ὁποῖον ἔσχεν ἐπὶ μακρὸν πελάτην της καὶ ἡ ἐν Ἀθήναις ἀκμάζουσα ἀρχαιοκαπηλία. Πρὸς ἀποφυγὴν ὅμως παρεξηγήσεως κρίνομεν καθῆκον νὰ σημειώσωμεν μετὰ παρρησίας πρὸς ἔπαινον τῶν Ἑλλήνων ἀρχαιοκαπήλων ὅτι μεταξὺ τῶν ἐν ταῖς σκευοθήκαις τοῦ κ. Τσερτσεφὲ ἀντικειμένων ὑπάρχουσιν ἐξαίρετα καὶ καλῶς συντετηρημένα γνησιώτατά τινα ἔργα, τὰ ὁποῖα τιμῶσιν ἐξ ἴσου τὴν Ἑλληνικὴν τέχνην καὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν πωλητῶν. Εἰς τὰ ἔργα ταῦτα ὀφείλει ὁ κ. Τσερτσεφὲς πολὺ μέρος τῆς σημερινῆς του σημασίας καὶ τὰ ἀγαπᾷ ὡς ἠγάπησεν ἄλλοτε τὰ φέσια. Ἡ δὲ διπλῆ αὕτη ἀγάπη συνηντήθη πανηγυρικῶς ἐν τῇ κεφαλῇ ἀρτιμελοῦς ἀγάλματος ἀθλητοῦ, τὸν ὁποῖον ὑπεχρέωσεν ὁ κ. Τσερτσεφὲς νὰ φορέσῃ φεσάκι.

*
* *

Ἡ κυρία Φαιναρέτη Τσερτσεφὲ ἀνῆκεν εἰς ἀρματωλικὴν οἰκογένειαν τῆς Στερεᾶς καὶ ἀνετράφη μὲ δημοτικὰ ᾄσματα, τσαπράζια καὶ μιλιόνια, ὑπὸ τὴν ὀσμὴν. . . . τῆς πυρίτιδος καὶ τοῦ ψηνομένου ἀμνοῦ ἐν μέσῳ παληκαρίων ἀφωσιωμένων εἰς τὸν καπετὰν Μπαμπούμην, πατέρα της, γερουσιαστὴν ἐπὶ Ὄθωνος καὶ πολὺ ἀρειμάνιον ἄνθρωπον.

Δεκατετραέτις ἡ Φαιναρέτη εἰσῆλθεν ὡς ὑπότροφος τοῦ Βασιλέως Ὄθωνος εἰς τὸ Ἀρσάκειον καὶ καθ' ὅλον τὸ διάστημα τῶν, οὕτως εἰπεῖν, σπουδῶν της ὑπῆρξεν ἡ μάστιξ τῶν τε διδασκόντων καὶ τῶν ἄλλων διδασκομένων.

Ἑκάστη στάσις, εἰς ἣν ἐλάμβανε μέρος ὁ μακαρίτης πατήρ της κατὰ τῆς πρώην Βασιλείας εἶχε τὸν ἀντίκτυπόν της καὶ εἰς τὸ Ἀρσάκειον, μέχρις οὗ ἡ ἐπανάστασις τοῦ 62 τὴν παρέσυρεν εἰς ἔξοδον πανηγυρικὴν ἀπὸ τῆς Βαστίλλης, εἰς ἣν τὴν εἶχεν ἐγκλείσῃ ὁ τύραννος. Ἔκτο-

τε τὸ Ἀρσάκειον ἐπανεῦρε τὴν ἡσυχίαν του, ἡ δὲ ἀποχώρησις τῆς Φαιναρέτης Μπαμπούμη ἐκρίθη τότε ὡς τὸ μόνον καλόν, τὸ ὁποῖον προέκυψεν ἐκ τῆς ἐξώσεως τοῦ Ὀθωνος εἰς τὸ πολύτιμον διὰ τὴν Ἑλλάδα κατάστημα.

Καὶ ἔμεινεν ἕκτοτε παρὰ τῇ οἰκογενείᾳ της ὅπως συμπληρώσῃ κατὰ τὸ ἐνὸν τὰς σπουδάς της καὶ μάθῃ διὰ ζώσης τὰς ἱστορικὰς σελίδας τῆς οἰκογενειακῆς της δόξης. Εἶχε πάντοτε τὸ ἀγέρωχον τῆς καταγωγῆς περιεφρόνει ὡς ἔλεγε τὸν πλοῦτον, ἀπετροπιάζετο τὰ *μελλούνια* καὶ ἠγάπα μόνον τὰ μιλιόνια τῶν ἁρματωλῶν.

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ ὁ χρόνος παρήρχετο καὶ δυστυχῶς παρερχόμενος δὲν εἶχεν ἴσην πρὸς τὰ χρήματα ἀξίαν, ὡς διατείνονται οἱ Ἄγγλοι! Ἡ ὡραία ἀρρενωπὴ φυσιογνωμία τῆς δεσποινίδος Φαιναρέτης ἤρχιζε νὰ παρουσιάζῃ ἴχνη τεχνητῆς φρεσκότητος,παρὰ δὲ τοὺς κροτάφους διεφαίνετο τὸ ἀπαίσιον ποδαράκι τῆς πάπιας.

Τὴν μέσην λοιπὸν διαβᾶσα τοῦ βίου ἡλικίαν ἀρχίζει νὰ ὀπισθοχωρῇ καὶ πρακτικώτερον σκεπτομένη νὰ βλέπῃ ὅτι αἱ ἱστορικαὶ σελίδες τῆς οἰκογενείας της δὲν παριστῶσιν ἀξίαν τρέχουσαν εἰς τό τότε συστηθὲν χρηματιστήριον τῶν Ἀθηνῶν...

Καὶ ἔπεισε βραδύτερον μετὰ δυσκολίας τὸν ἀγέρωχον ἑαυτόν της νὰ δώσῃ ἄφεσιν εἰς τὰ φέσια τοῦ κ. Τσερτσεφὲ καὶ νὰ συγκατανεύσῃ εἰς μοργανατικὸν κατ' αὐτὴν γάμον.

Ἤδη δὲ τηρεῖ μόνον μίαν παρήγορον ἀνάμνησιν τοῦ ἡρωικοῦ παρελθόντος γράφουσα τὰ ἐπισκεπτήριά της Mme Tzertzefé née Bamboumi.

*
* *

Ἂν ὁ *Ἀθλητὴς* τοῦ Πραξιτέλους,ὅστις κοσμεῖ τὴν ὡραίαν εἴσοδον τοῦ μεγάρου τοῦ κ. Τσερτσεφέ, συγκατετέθη νὰ φεσοφορήσῃ πρὸς εὐχαρίστησιν τοῦ ἰδιοτρόπου κυρίου του, ἡ κυρία Φαιναρέτη δὲν ἔδειξε παρομοίαν εὐκολίαν εἰς ἱκανοποίησιν τῶν ὀρέξεων τοῦ συζύγου, ὃν ἔγνω νὰ κατατροπώσῃ κατὰ τὰς πρώτας συζυγικὰς ἀψιμαχίας καὶ νὰ ὀχυρωθῇ εἰς μίαν τῶν πτερύγων τοῦ μεγάρου, τὴν ὁποίαν ἔκτοτε κατὰ τὴν μεταξὺ τῶν συζύγων ὑπογραφεῖσαν συνθήκην νέμεται ἀποκλειστικῶς καὶ αὐτοκεφάλως.

Ὁ ἀτυχὴς Τσερτσεφὲς ἐξηγόρασε τὴν ἡσυχίαν του καὶ ἐπανῆλθεν εἰς τὸ status quo ante gamum διὰ καταβολῆς δισχιλίων δραχμῶν κατὰ μῆνα εἰς τὴν Κυρίαν Φαιναρέτην χωρὶς νὰ ἐκτεθῇ εἰς σκάνδαλα διαζυγίου καὶ περαιτέρω φροντίδας. Οὕτως ἀμφότεροι φαίνονται εὐχαριστημένοι.

*
* *

Θὰ ἦτο ἀστοργία πρὸς τὸν στρατὸν τῆς πατρίδος ἂν ὁ μονάκριβος τοῦ καπετὰν Μπαμπούμη υἱὸς Κώστας δὲν ἐτάσσετο ὑπὸ τὰς σημαίας ὅπως συνεχίσῃ τὸ ἔργον τῶν προγόνων του. Δὲν εἶνε τοῦ παρόντος νὰ ἐξετάσωμεν τὰ κατὰ τὸν Κώσταν Μπαμπούμην λοχαγὸν τοῦ ἱππικοῦ καὶ χαρτοπαίκτην· τὸ ἔργον ἀνήκει εἰς τὸν μέλλοντα ἱστορικόν, ὅστις δὲν θὰ λησμονήσῃ τοιαύτην ἔφιππον φυσιογνωμίαν προωρισμένην νὰ στολίσῃ τὸ Πάνθεον τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος.

Ὁ κ. λοχαγὸς μᾶς ἐνδιαφέρει σήμερον μόνον, διότι λαμβάνει ἐνεργὸν μέρος εἰς τὴν δισχιλιόδραχμον μηνιαίαν ἀντιμισθίαν τῆς ἀγαπητῆς του ἀδελφῆς κυρίας Φαιναρέτης, ἡ ὁποία ἐννοεῖ νὰ μὴ ἀφίνῃ τὸν κασίγνητον ἐκτεθειμένον εἰς τὰς ἀτυχίας τῆς Πασέτας καὶ τοῦ Φαραώ. Ἀλλ' εἶνε περιστάσεις ἐν τῷ χαρτοπαικτικῷ βίῳ, τὰς ὁποίας δὲν προέβλεψεν ὁ κ. Τσερτσεφὲς καὶ τοιούτῳ τρόπῳ αἱ δισχίλιαι δραχμαὶ πολλάκις ἐξαντλοῦνται ἀπὸ τῆς 10ης τοῦ μηνός. Καὶ φοβούμεθα ὅτι τοιαύτη τις περίστασις πάλιν ὁδηγεῖ τὸν κ. Κώσταν Μπαμπούμην εἰς τοῦ γαμβροῦ του, ὅπως εὕρῃ προστασίαν ὑπὸ τὴν πτέρυγα, ἣν παρεχώρησεν εἰς τὴν κυρίαν Φαιναρέτην ὁ οὐδέποτε πετάξας κ. Τσερτσεφές.

Πελιδνὴ κατήφεια καλύπτει τὸ πρόσωπον τοῦ ἀδελφοῦ, ἑκάτερος δὲ τῶν ἀγριωπῶν ὀφθαλμῶν του ὑποβάλλει χιλιόφραγκον αἴτησιν εἰς τὴν ἀποροῦσαν χρημάτων Φαιναρέτην.

— Ἂν εἶχα,Κώστα μου, θὰ ἐπλήρωνα καὶ αὐτοὺς τοὺς λογαριασμούς· ἀλλὰ μὲ ἀφάνισες.

— Δὲν εἶνε ζωὴ λοιπὸν αὐτή! θὰ ἀτιμασθῶ; Δύναμαι νὰ περιμένω μόνον πέντε ἡμέρας. Μετὰ πέντε ἡμέρας πρέπει νὰ πληρώσω ... Θὰ σκοτωθῶ. Καὶ ἄλλη αὐτοκτονία!

Καὶ ἐξάγει ὄντως πολύκροτον, οὗτινος ἡ θέα ἐν ἐποχῇ καθ' ἣν σύρονται αἱ αὐτοκτονίαι, συγκινεῖ τὴν ἀδελφήν.

— Σκέψου λοιπόν, τῷ λέγει, κανὲν μέσον νὰ εὕρωμεν χρήματα.

— Ἔχω σκεφθῆ! Ὑπάρχει ἀγοραστὴς διὰ τὸν *Ἀθλητήν*, τῆς εἰσόδου προσφέρων δέκα χιλιάδας φράγκων χρυσῶν, τὰς ὁποίας μοιράζομεν καὶ ὅλα οἰκονομοῦνται. Αὐτὴ τὴ δουλειὰ τὴν ἔχω μελετήσῃ πρὸ καιροῦ.

— Τί λές, σὲ παρακαλῶ, τί λές ... ἀστειεύεσαι; Καὶ ὁ ...

— Στάσου δὰ μὴν βιάζεσαι! Τὰ ἔχω ὅλα μετρήσῃ. Ὁ ἀγοραστὴς θὰ μᾶς κάμῃ ἓν *ἀπαράλλακτον* ἄγαλμα ἀντὶ δισχιλίων δραχμῶν, τὸ ὁποῖον ἅμα ἑτοιμασθῇ θὰ τὸ φέρῃ καὶ θὰ τὸ τοποθετήσῃ εἰς τὴν θέσιν τοῦ ἄλλου, εἰς τρόπον ὥστε κανεὶς δὲν θὰ καταλάβῃ τίποτε. Ἔχει τὸν τεχνίτην ἕτοιμον. Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ θὰ λάβωμεν τὰ χρήματα,ἀφ' οὗ ὑπογράψῃς ἓν συμφωνητικὸν τῆς πωλήσεως τοῦ *Ἀθλητοῦ*. Πηγαίνω νὰ φέρω τὸν ἀγοραστήν.

Εἶπε καὶ ἐξῆλθε ταχύς, ἐν ᾧ ἡ ἀδελφή του ἐβυθίσθη εἰς ὠκεανὸν σκέψεων... Βαθμηδὸν ὅμως συνείθιζεν εἰς τὴν ἰδέαν τῆς πωλήσεως,ἥτις ἐπέπρωτο νὰ τὴν ἐξαγάγῃ τοῦ ἀδιεξόδου καὶ ἤρχιζε νὰ συγκατατίθηται.

*
* *

Τρίβων ἀρχαιοκάπηλος ἐκ τῶν οἰκείων τοῦ κ. Τσερτσεφὲ εἰσήρχετο μετὰ μίαν ὥραν εἰς τὴν αἴθουσαν τῆς κυρίας Φαιναρέτης ἀκολουθούμενος ὑπὸ τοῦ ἀδελφοῦ της. Ἡ καρδία του ἔπαλλε σφοδρῶς, διότι ἀπὸ μακροῦ ἔρριπτεν ἐρωτικὰ βλέμματα πρὸς τὸ ἄγαλμα ἐκεῖνο καὶ ἤδη τῷ ἐφαίνετο ἀκόμη ὡς ἀνέφικτος ἡ πλήρωσις τῶν πόθων του ὑπὲρ ἀποκτήσεως τοῦ ἀριστουργήματος εἰς τοιαύτην χαμηλὴν τιμήν. Μὲ γλῶσσαν ρέουσαν μέλι καὶ τσέπην ναπολεόνια διηυκόλυνε πᾶσαν παρουσιασθεῖσαν ἀντίστασιν λόγῳ κινδύνου ἐκθέσεως ἀπὸ μέρους τῆς κυρίας Φαιναρέτης, ἥτις συνήνεσεν ἐπὶ τέλους ὅπως τῇ μετρηθῶσι τὰ χρήματα αὐθωρεὶ ὡς τίμημα τοῦ ἀγάλματος, παραδοτέου ὅμως μετὰ τὴν κατασκευὴν καὶ τοποθέτησιν τοῦ ἀντικαταστάτου, ὅστις συνεφωνήθη νὰ κρατήσῃ τὸ ἀποφόριον φέσιον τοῦ πρωτοτύπου διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον. Ἡ κυρία Φαιναρέτη κατόπιν ὥρισε τὰς ὥρας, καθ' ἃς ὁ ἀντιγραφεὺς τοῦ *Ἀθλητοῦ* ἠδύνατο ἀκωλύτως νὰ μελετᾷ ἐπὶ τοῦ πρωτοτύπου πρὸς πιστοτέραν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου, ὁ δὲ ἀρχαιοκάπηλος ἀγοραστὴς ὑπεσχέθη νὰ συνοδεύσῃ τὸν τεχνίτην μόνος ἀμέσως τὴν ἐπιοῦσαν.

*
* *

Ὁ γνωστὸς εἰς τοὺς ἀρχαιολόγοῦντας μιμητὴς τῆς ἀρχαίας τέχνης κὺρ Παναγιώτης Τουλουμτζῆς προσήρχετο τὴν ἐπιοῦσαν παρακολουθούμενος ὑπὸ τοῦ καλοῦ του πελάτου ἐνώπιον τοῦ *Ἀθλητοῦ* πρὸς μελέτην.

Ὁποία ὅμως ὑπῆρξεν ἡ ἀπελπιστικὴ στάσις τοῦ ἀρχαιοκαπήλου ἀγοραστοῦ τοῦ ἀγάλματος ἐπὶ τῇ ἕξῃς στομφώδει διαβεβαιώσει τοῦ ἀποκρύφου καλλιτέχνου κὺρ Παναγιώτη.

— Ἡσύχασε· θὰ γείνῃ ἀπαράλλακτο· ἔχω τὸ καλοῦπί του στὸ μαγαζεῖ... Καὶ αὐτὸ ποῦ βλέπεις 'δικό μου εἶνε.

— !!.....

Θ*

Ο ΦΙΔΑΔΕΛΦΕΙΟΣ ΛΥΡΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Ἐν αἰθούσῃ τινὶ τοῦ κτιρίου τῆς Ὀλυμπιακῆς λεγομένης Ἐκθέσεως, ἀνεγνώσθη ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ λαογράφου κ. Ν. Πολίτου ἡ κρίσις τῶν ἀποσταλεισῶν πολυαρίθμων λυρικῶν συλλογῶν εἰς τὸν ποιητικὸν ἀγῶνα τοῦ κ.Φιλαδελφέως. Ὁ ἀγών, καίπερ στερούμενος τοῦ κύρους καὶ τῆς ἐπισημότητος τοῦ ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἄλλοτε τελουμένουΒουτσινάιου, παρεῖχε τὸ ἑξῆς εὐχάριστον, ὅτι ἡ ὡς ἀπονεκρωθεῖσα θεωρουμένη λυρικὴ Ποίησις ἐφάνη ὅτι εἶχε ὑποστῆ ἁπλῆν νεκροφάνειαν, διότι πλεῖστα ἄξια λόγου ποιήματα ἀνήκοντα, ὡς ἐγράφη καὶ διεδόθη, εἰς τοὺς ποιητὰς Προβελέγιον, Βιζυηνόν, Μαρτινέλην, Δροσίνην,Στεφάνου,Πολέμην,

Μάτεσην, Μάνον καὶ ἄλλους, διεκρίθησαν διὰ πολλὰς ἀρετάς, ἃς τὸ κοινὸν μετὰ τὴν ἔκδοσίν των θέλει ἐκτιμήσῃ δεόντως. Ὡς ὑπέροχον ὅμως πάντων ἐθεωρήθη ὁ «Ὕμνος τῆς Ἀθηνᾶς» τοῦ αἰσθηματίου καὶ ὄντως ἐμπνευσμένου ποιητοῦ *Κωστῆ Παλαμᾶ*, περὶ οὗ ἀνέκαθεν ἡ «Ἑβδομὰς» εἶχε καὶ ἐξέφρασε τὴν μὴ διαψευσθεῖσαν εὐτυχῶς πρόρρησίν της, ὅτι ἔσται ὁ λυρικὸς ποιητὴς τοῦ μέλλοντος.

Ἤδη τὸ μέλλον τοῦτο φαίνεται ὅτι ἤρξατο γιγνόμενον παρόν. Ἐκ τῶν ὀλίγων περικοπῶν, αἵτινες ἐδημοσιεύθησαν, καταδηλοῦται ὅτι ὁ «Ὕμνος τῆς Ἀθηνᾶς», οὗτινος μικρὸν ἀπόσπασμα εὐγενῶς παραχωρηθὲν ἡμῖν ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ δημοσιεύομεν σήμερον, εἶνε ἐκ τῶν σπανίων προϊόντων τῆς νεωτέρας Ἑλληνίδος Μούσης, μέλλον νὰ χρησιμεύσῃ διὰ τὸν ποιητὴν αὐτοῦ ὡς εἰσιτήριον πρὸς κατοχὴν ἐπιζήλου θέσεως ἐν τῇ Δημιουργικῇ Φιλολογίᾳ.

Κατὰ τὸν εἰσηγητὴν τὸ ποίημα τοῦτο «φέρει κυρίως πανυγηρικὸν χαρακτῆρα ἀνακυκλούμενον περὶ τὴν ἰδέαν τῆς δόξης τῶν Ἀθηνῶν, ἐν ᾗ συλλήβδην περιλαμβάνεται πᾶσα ἡ ἑλληνικὴ δόξα, καὶ ἐκφράζον τὰ κλέη τοῦ παρελθόντος καὶ τὰς ἐλπίδας τοῦ μέλλοντος διὰ τῶν αἰωνίων συμβόλων καὶ τύπων τῆς ἑλληνικῆς μυθολογίας καὶ ποιήσεως. Ἐξέλεξε δὲ ὁ ποιητὴς τὸ θέμα αὐτοῦ σκοπίμως, ὡς προσφορώτατον καὶ τὰ μάλιστα εὐαρμοστοῦν εἰς ἀγῶνα συναφῆ πρὸς τὴν πανελλήνιον τῶν Ὀλυμπίων πανήγυριν, τὴν ἀφιερωμένην εἰς τὴν ἐπίδειξιν καὶ προαγωγὴν τῶν ὑλικῶν καὶ διανοητικῶν δυνάμεων τοῦ ἡμετέρου ἔθνους. Τὸ ἔργον εἶνε ἀνταξιον τοῦ θέματος. Ἠδύνατό τις συνοψίζων τὴν περὶ αὐτοῦ κρίσιν νὰ εἴπῃ ὅτι φαίνεται μᾶλλον ὡς τις παράφρασις ἀρχαίου ἀπολεσθέντος ὕμνου καὶ οὐχὶ ὡς σύγχρονον ποίημα. Διότι δὲν εἶνε μόνη ἡ ἔμπνευσις αὐτοῦ ἀρχαιοπρεπής· ὁμόλογοι καὶ προσφυεῖς τῷ θέματι εἶνε καὶ αἱ ἔννοιαι καὶ αἱ εἰκόνες, ἐκ τοῦ ἀρχαίου βίου εἰλημμέναι καὶ ἀρχαῖα αἰσθήματα ἀναπαριστῶσαι.

«Τὰ ἀρχαϊκὰ αἰσθήματα οἰκειότατα τοῖς ἀκροαταῖς καθιστᾷ ὁ ποιητής, οἱονεὶ ἀνακαινίζων καὶ ζωπυρῶν αὐτὰ διὰ τῆς δημώδους γλώσσης, ἣν προέκρινε φρονῶν ὅτι διὰ ταύτης οἱ ποιηταὶ τῆς νεωτέρας Ἑλλάδος δύνανται νὰ χωρήσωσιν εὐθύτερον πρὸς τὸν προορισμὸν αὐτῶν. Εἶνε δὲ ἡ γλῶσσα τοῦ ποιητοῦ τοῦ *Ὕμνου εἰς τὴν Ἀθηνᾶν* νευρώδης καὶ ἁρμονικὴ ἅμα, μετὰ πολλῆς ἐλευθερίας πλουτιζομένη πρὸ πάντων ἐκ τῶν ἀκενώτων θησαυρῶν τῆς ἀρχαίας. Γνώστης ἐμπειρότατος τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ ὁ ποιητής, κατώρθωσε νὰ μὴ παρεκκλίνῃ ταύτης ἀποφεύγων πᾶν τὸ προσκροῦον εἰς αὐτήν. Τὴν δὲ καλλονὴν τῆς γλώσσης λαμπροτέραν ἀναδεικνύει ὁ ἀβίαστος καὶ πυκνὸς στίχος, φιλοτεχνηθεὶς κατὰ τὸ πρότυπον τῶν δημωδῶν ἀσμάτων, οὐ ἕνεκα ἴσως φαίνεται ἀπαξιῶν ὁ ποιητὴς νὰ ἐγκαλλωπίσῃ αὐτὸν διὰ τοῦ προσθέτου κόσμου τῆς ὁμοιοκαταληξίας.»

Οἱ τὰ τῆς πανηγύρεως διαρρυθμίσαντες καλῶς σκεφθέντες ἀφῆκαν τὴν εἴσοδον ἐλευθέραν, διότι ὅπως εἰς πλουσίως ηὐτρεπισμένα καταστήματα οὐδέποτε εἰσέρχεται ὁ ρυπαρὸς καὶ ρακενδύτης, οὐδενὸς κωλύοντος, οὕτω καὶ εἰς πνευματικὰς πανηγύρεις ἀποφεύγει νὰ παρευρίσκεται ὁ μικρὰν ἰδέαν περὶ τῆς χρησιμότητος τῆς διανοίας παρὰ τῷ ἀνθρώπῳ ἔχων. Οὕτω δὲ ἐνῷ ἔλειπον αἱ τόσον ἐνοχλοῦσαι προτιμήσεις, ἀφ' ἑτέρου τὸ ἀκροατήριον ἀπετελεῖτο ἐξ ἀντιπροσώπων τῆς ἀνεπτυγμένης κοινωνικῆς τάξεως.

Ἐννοεῖται ὅτι ἕνεκα τῆς ἐλευθερίας ταύτης δὲν ἔλειψαν καὶ κωμικὰ ἐπεισόδια. Χωρικός τις π. χ. εἰσελθὼν καὶ ἰδὼν τὸν κ. Πολίτην μελανειμονοῦντα, ὄρθιον πρὸ τραπέζης δι' ἑρυθροῦ ὑφάσματος κεκαλυμμένης, ἐφ' ἧς ποτήριον πλῆρες ὕδατος, κρατοῦντα μανδήλιον εἰς τὴν χεῖρα καὶ ἀγωνιζόμενον διά τε τῆς φωνῆς καὶ τῶν σχημάτων ν' ἀποδείξῃ τὴν ὀρθότητα τῶν λόγων του, πέριξ δὲ τὰς θλιβερὰς φυσιογνωμίας τῶν κυρίων Σκυλίτση, Βαλέττα, Νέγρη, Θ. Φιλαδελφέως καὶ Κ. Οἰκονόμου, ἠρώτησεν ἔντρομος ἐὰν *βγάζουν δόντια*, ἐκλαβὼν τὸν μὲν διακεκριμένον λόγιον κ. Πολίτην ὡς ὀδοντοϊατρὸν — ἐνῷ μόνον ποιητικοὺς μαργαρίτας ἐξῆγεν αὐτός — τοὺς δὲ παρακαθημένους ὡς ὀδονταλγοῦντας. Τῷ ἐξηγήθη ἡ πλάνη του, ἀλλ' οὐδὲν ἐκ τῆς ἐξηγήσεως ταύτης καρπωθεὶς ἀνεχώρησε καλῶς ποιῶν.

Ἐν γένει ἡ πανήγυρις εἶχέ τι τὸ ἐπιβάλλον καὶ συγκινητικόν, ἡ δὲ αἴθουσα ἦτο μετὰ φιλοκαλίας ηὐτρεπισμένη καὶ μόνον μεγάλη κατάχρησις σημαιῶν Ἑλληνικῶν ἐγένετο, αἵτινες ἀτυχῶς φαίνεται ὅτι ἐπεκράτησεν ἐφεξῆς νὰ θεωροῦνται πλέον, ὅπως εἰς πολλὰς οἰκίας αἱ βιβλιοθῆκαι ... ἁπλοῦν κόσμημα.

Χ.

ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΙΝΑΚΟΘΗΚΗ

ΔΑΝΙΗΛ ΟΥΕΒΣΤΕΡ

Ὁ βίος τῶν μεγαλουργῶν τὸν ἄνθρωπον διδάσκει,
ὅτ' ἡ ζωή μας δύναται περίδοξος νὰ γείνῃ,
κ' ἐγκαταλείποντες τὴν γῆν ν' ἀφήσωμεν συγχρόνως
τὰ ἴχνη τῶν βημάτων μας στὴν ψάμμον τῶν αἰώνων,
ἴσως δὲ ἄλλος ναυαγὸς εἰς τὴν ζωὴν τὸν κόντον
μεμονωμένος ἐδάλῃς τὰ βλέπῃ κ' ἐνθαρρύνεται.

ΛΟΓΚΦΕΛΛΩ

I

Ὁ μέγας ὑπέρμαχος τοῦ ἀμερικανικοῦ συντάγματος, τῆς ἀμερικανικῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀμερικανικῆς ἑνώσεως, ὁ αὐτοδίδακτος ἀνήρ, ὁ εὐγλωττότατος ῥήτωρ, ὁ πεπειραμένος πολιτευτής, ὁ φιλελληνικώτατος τέλος Δανιὴλ Οὐέβστερ, ἐγεννήθη ἐν Μάρσφηλδ τὴν 18 Ἰανουαρίου 1782, καθ' ὃν χρόνον πεισματώδης καὶ αἱματηρὰ διεξήγετο πάλη μεταξὺ Ἀμερικανῶν καὶ Ἄγγλων, καθ' ἣν οἱ πατέρες του ἠγωνίζοντο ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας καὶ τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς πατρίδος αὐτῶν. Θούρια ᾄσματα καὶ κρότοι τηλεβόλων ὑπῆρξαν τὰ πρῶτα αὐτοῦ βαυκαλίσματα, ἀντὶ δὲ φιλημάτων, δάκρυα ὁτὲ μὲν χαρᾶς, ὁτὲ δὲ λύπης περιέβρεχον τὰς τρυφερὰς καὶ ροδοχρόους αὐτοῦ παρειάς. Ἓν ἔτος μετὰ τὴν γέννησίν του, ὅτε τὰ πυκνὰ νέφη τῆς δουλείας διεσκεδάσθησαν ἐκ τοῦ ὁρίζοντος τῆς γεννετείρας αὐτοῦ γῆς, ὁ μικρὸς Δανιὴλ ἤρξατο ἀναπνέων τὴν γλυκεῖαν αὔραν τῆς ἐλευθερίας.

Ὁ Δανιὴλ Οὐέβστερ διῆλθε τὴν παιδικὴν αὐτοῦ ἡλικίαν ἐν τῇ μικρᾷ οἰκίᾳ,ἣν ὁ πατήρ του ἔκτισεν ἐν ἀποκέντρῳ τινὶ γωνίᾳ τῶν ἐκτεταμένων ἐρήμων τοῦ Νέου Κόσμου, ἔνθα οὐδὲν σχολεῖον ὑπῆρχεν, ὅπως καλλιεργήσῃ καὶ μορφώσῃ πρωίμως τὸν ἔξοχον αὐτοῦ νοῦν καὶ τὴν εὐφυΐαν. Ἐν τούτοις αἱ σκληραγωγίαι τῶν νεαρῶν ἀποικιῶν, αἱ διηγήσεις μακρᾶς πάλης μεταξὺ Ἰνδῶν καὶ ἀποίκων, οἱ δύο μεγάλοι ἐθνικοὶ πόλεμοι, εἰς οὓς ὁ σεβάσμιος αὐτοῦ πατὴρ ἔλαβεν ἐνεργὸν μέρος, τὰ ἀνέκδοτα τῆς Κουεβέκης, Βεννιγκτώνης καὶ Οὐέστ-Πόϊντ, τοῦ Γούλφ, Στὰρκ καὶ Οὐασιγκτῶνος,—ἡ μεγάλη Ἰλιὰς καὶ Ὀδύσσεια τῆς Ἀμερικανικῆς ἀνεξαρτησίας, —πάντα ταῦτα, ἅπερ, διαρκουσῶν τῶν μακρῶν νυκτῶν τοῦ χειμῶνος,ἤκουε μετὰ προσοχῆς καὶ ἐνδιαφέροντος παρὰ τοῦ πατρός του, οὐκ ὀλίγον συνέτεινον ὅπως ἀνυψώσωσι τὸν νοῦν καὶ ἐνισχύσωσι τὸν χαρακτῆρα αὐτοῦ.

Πρὸς δέ, αἱ πέριξ αὐτοῦ ἠρημωμέναι καὶ φρικαλέαι σκηναί, οἱ τραχεῖς καὶ βραχώδεις λόφοι, τὸ ἀνθρωποκτόνον κώνειον, αἱ πίτυες, ὧν αἱ κορυφαὶ ὑψοῦντο μέχρι νεφῶν, αἱ ἀπέραντοι γαῖαι διαβρεχόμεναι ὑπὸ διαφόρων ποταμῶν, τὰ ὑψηλὰ ἄλλ' ἀραιὰ στελέχη τῶν ἐν τοῖς ἀγροῖς στάχεων, τὰ ἐκτεταμένα δάση, ἐν οἷς ὁ βρυχηθμὸς τῶν θηρίων διήγειρε τὸν τρόμον καὶ τὴν φρίκην, ἡ χιών, αἱ καταιγίδες, οἱ χείμαρροι τῶν ἐπὶ κρημνῶν καὶ βαράθρων πιπτόντων ὑδάτων, ὁ ὑπὸ τοῦ λαίλαπος τριγμὸς τῶν δένδρων, ὁ μυκηθμὸς τῶν ἀφριζόντων τοῦ ὠκεανοῦ κυμάτων, καὶ τέλος αἱ ἐν ὥρᾳ χειμῶνος μεγάλαι πλήμμυραι, αἱ πολλάκις παρασύρουσαι τὰς καλύβας τῶν κατοίκων,—οἵτινες βλέποντες τὰς ἀλεκτορίδας καὶ τοὺς ἰνδιάνους νηχομένους μεγαλοπρεπῶς ἐπὶ τῶν ἀφροέντων ὑδάτων, ἔντρομοι ἔσπευδον πρὸς τὰ ὄρη, ἵνα προφυλαχθῶσιν ἢ ἐν ἀνάγκῃ κατασκευάσωσιν ἐκεῖ νέαν κιβωτόν, — ὅλαι αἱ μεγαλοπρεπεῖς αὗται, ἀλλὰ καὶ λίαν κινδυνώδεις σκηναί, ὧν μάρτυς αὐτόπτης ὑπῆρξεν ὁ νεαρὸς Δανιήλ, ἐνίσχυσαν τὴν φαντασίαν του, διήγειρον ἐν τῇ καρδίᾳ του νέας συγκινήσεις καὶ ἀπεκατέστησαν τὸν χαρακτῆρά του ἀποφασιστικώτερον πρὸς πραγματοποίησιν ὑψηλῶν καὶ δυσχερῶν ἔργων.

II

Ἡ πρώτη ἐκπαίδευσις τοῦ Οὐέβστερ, ὑπῆρξεν ἀτελεστάτη, διότι, ὡς ὀρθῶς παρατηρεῖ ὁ κ. Τίκνωρ, «οὐ μόνον τὰ σχο-

λεῖα ἐσπάνιζον τότε ἐν Ἀμερικῇ, ἀλλὰ καὶ ἀφ' ἧς ἐποχῆς ἱδρύθη τὸ πρῶτον ἐκπαιδευτήριον ἐν μέσῳ τῶν δασῶν τῶν καλυπτόντων τὴν χερσόνησον τῆς Βοστώνης, κατὰ τὸ 1636, ὁ διδάσκαλος εὑρίσκετο μεταξὺ ἀγρίου καὶ πεπολιτισμένου ἐδάφους, κρατῶν διὰ μὲν τῆς δεξιᾶς τὸν κάλαμον, διὰ δὲ τῆς ἀριστερᾶς τὸν πέλεκυν. Καίπερ τοιοῦτος ὁ διδάσκαλος, οὐχ ἧττον πάντοτε ὑπῆρξε σεβαστὸς ἐξασκῶν μεγίστην ἐπίδρασιν ἐπὶ τῶν κατοίκων.»

Ὁ Οὐέβστερ λόγον ποιούμενος ἐν τῇ αὐτοβιογραφίᾳ του περὶ τῆς πρώτης αὐτοῦ ἐκπαιδεύσεως λέγει :

«Δὲν ἐνθυμοῦμαι πότε ἢ παρὰ τίνος ἐδιδάχθην νὰ ἀναγινώσκω· διότι δὲν δύναμαι νὰ ἐνθυμηθῶ εἰς ποίαν ἡλικίαν δὲν ἐγνώριζον ν' ἀναγινώσκω τὴν Ἁγίαν Γραφήν. Ὑποθέτω ὅτι ἐδιδάχθην ὑπὸ τῆς μητρός μου ἢ ὑπὸ τῶν πρεσβυτέρων μου ἀδελφῶν. Ἡ πρωτίστη φροντὶς καὶ τὸ κύριον μέλημα τοῦ πατρός μου ὑπῆρξε νὰ ἐκπαιδεύσῃ τὰ τέκνα του ἀναλόγως τῶν λίαν περιωρισμένων αὐτοῦ μέσων. Οὐδὲν ἄλλο μέσον ἐκπαιδεύσεως ὑπῆρχε κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην εἰμὴ μικρά τινα σχολεῖα ὑπὸ ἀμαθῶν καὶ ἀνικάνων διδασκάλων διευθυνόμενα· εἰς ἓν τούτων καὶ ἐγὼ ἐφοίτων μετὰ τῶν ἄλλων παίδων. Ὅτε τὸ σχολεῖον εὑρίσκετο πλησίον, ἦν εὔκολον νὰ φοιτῶ, ὅτε ὅμως μετεκινεῖτο εἰς ἀπομεμακρυσμένον μέρος, ἐκὼν ἄκων ὠφειλόν νὰ πορεύωμαι ἐκεῖ. Νέος ἔτι ὤν, διαρκοῦντος τοῦ χειμῶνος, διήνυον δύο ἢ τρία μίλια ὅπως ὑπάγω εἰς τὸ σχολεῖον. Ἐν τοῖς σχολείοις ἐδιδάσκετο ἡ ἀνάγνωσις καὶ ἡ γραφή, καὶ ἐκείνην μὲν ἐξέμαθον καλήτερον τοῦ διδασκάλου μου, ἀλλὰ ἡ γραφὴ μοὶ ἐφαίνετο τοσοῦτον κοπιώδης καὶ ἀπεχθής, ὥστε οἱ διδάσκαλοί μου ἐσυνήθιζον νὰ λέγωσιν ὅτι αἱ χεῖρές μου ἦσαν προωρισμέναι διὰ τὸ ἄροτρον.

«Διαρκούσης τῆς παιδικῆς μου ἡλικίας, δύο πράγματα ἠγάπησα ἐμμανῶς : τὴν ἀνάγνωσιν καὶ τὰ παιγνίδια· ταῦτα δὲ δὲν ἔπαυσαν οὐδὲ μετὰ τὴν παιδικήν μου ἡλικίαν. Ἠγάπων καὶ τὴν ποίησιν. Δωδεκαέτης ἐγνώριζον ἐκ στήθους τούς τε ψαλμοὺς καὶ τοὺς ὕμνους τοῦ Γουῶτς. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι, ὅταν ὁ πατήρ μου ἔφερε τὴν *Περὶ Ἀνθρώπου* πραγματεῖαν τοῦ Πῶπ, ἔλαβον αὐτὴν καὶ ἀμέσως ἠδυνάμην νὰ την ἀπαγγείλω ἀπ' ἀρχῆς μέχρι τέλους. Εἴχομεν τόσα ὀλίγα βιβλία, ὥστε ἀνεγινώσκομεν αὐτὰ δὶς καὶ τρίς, καὶ ἐνομίζομεν ὅτι ἔπρεπε νὰ τα ἀποστηθίζωμεν ὅλα. Πολλάκις ἀκολούθως ἐσκέφθην περὶ τούτου, ὅταν ἀνέγνωσα τὴν εὐφυεστάτην συμβουλήν : Legere multum, non multa.

»Ἐνθυμοῦμαι συμβάν τι, ὅπερ καταδεικνύει τὴν μεγίστην ἀξίαν, ἣν ἀπέδιδον τότε εἰς τὰ βιβλία. Περὶ τὰ τέλη τοῦ Δεκεμβρίου ἐλάβομεν τὸ ἡμερολόγιον τοῦ Νέου Ἔτους,— ὅπερ ἦτο δι' ἡμᾶς μέγας θησαυρός.—Ἐν αὐτῷ εὑρίσκοντο ποιημάτια, ἀνέκδοτα καὶ ἄλλα, ἅτινα ἐγὼ καὶ ὁ ἀδελφός μου σχεδὸν ἀπεστηθίσαμεν τὴν αὐτὴν ἡμέραν. Πρὸς τὸ ἑσπέρας ἐπορεύθημεν εἰς τὴν κλίνην, ἐξυπνήσαντες δὲ πρὸ τοῦ λυκαυγοῦς ἠρχίσαμεν νὰ ὁμιλῶμεν περὶ τοῦ ἡμερολογίου. Ἐν τῷ μεταξὺ διαφωνία ἀνεφύη ὡς πρὸς τὸν τρίτον στίχον τοῦ ποιήματος *Ὁ Ἀπρίλιος*. Οὐδεὶς ἠδύνατο νὰ λύσῃ ταύτην εἰμὴ μόνον τὸ βιβλίον. Τότε ἠγέρθην ἐπορεύθην εἰς τὸ μαγειρεῖον, ἤναψα ἓν κηρίον, μετέβην εἰς ἀπομεμακρυσμένον δωμάτιον πρὸς ἀναζήτησιν τοῦ ἡμερολογίου, εὗρον αὐτὸ καὶ τὸ ἔφερον· ἐξετάσαντες τὸ ποιημάτιον εὕρομεν ὅτι ἐγὼ εἶχον λάθος. Ἀκολούθως ἐσβύσαμεν τὸ κηρίον ἵνα ἐπανέλθωμεν πάλιν εἰς τὴν κλίνην. Ἀλλὰ τὸ λάθος μου τοῦτο ὀλίγου δεῖν νὰ ἐπιφέρῃ μεγίστην καταστροφήν. Ἦτο ἡ δευτέρα ὥρα τῆς πρωΐας, ὅτε, ἐν ᾧ ἤρχιζε νά με καταλαμβάνῃ ὁ ὕπνος, ἐνόμισα ὅτι εἶδον φῶς εἰς τὸ ἀπομεμακρυσμένον δωμάτιον· ἠγέρθην ἐκ τῆς κλίνης, ἔτρεξα, ἤνοιξα τὸ δωμάτιον καὶ τὰ πάντα ἐκαίοντο. Τότε ἐξέβαλον δυνατὰς κραυγὰς καὶ ἀμέσως οἱ ἐν τῇ οἰκίᾳ συνηθροίσθησαν καὶ κατὰ καλὴν τύχην κατεσβέσαμεν τὸ πῦρ.

»Μέχρι τῆς ἐποχῆς ταύτης οὐδεμίαν ἐλπίδα ἐκπαιδεύσεως εἶχον ἐκτὸς τῆς τοῦ χωρίου. Ἀλλ' ἀκολούθως πατήρ μου ἐποιήσατο σπουδαῖα διαβήματα δι' ἐμέ. Τὴν 25ην Μαΐου 1796 ἐπορεύθημεν ἔφιπποι εἰς Ἔξεθερ, ἔνθα μὲ εἰσήγαγεν εἰς τὴν Φιλίππειον Ἀκαδημίαν τὴν διευθυνομένην ὑπὸ τοῦ καθηγητοῦ Βενιαμὶν Ἄββωτ, Ἐνταῦθα ἐν τοῖς ἄλλοις μαθήμασιν οὐ σμικρὰν πρόοδον ἐποιησάμην. Ἀλλὰ δὲν ἠδυνάμην νὰ κάμω ἓν πρᾶγμα : δὲν ἠδυνάμην ν' ἀπαγγείλω οὐδὲ νὰ ὁμιλήσω δημοσίᾳ ἐν τῷ σχολείῳ. Ὁ καλὸς καὶ εὐγενὴς διδάσκαλός μου Βώκμηνστερ προσεπάθει νά με πείσῃ ὅπως ἀπαγγείλω τι ὡς οἱ ἄλλοι μαθηταί, ἀλλ' ὑπῆρξεν ἀδύνατον. Πολλὰ τεμάχια ἐμάνθανον ἐκ στήθους καὶ ἀπήγγελλον πολλάκις ἐν τῷ δωματίῳ μου, ὅτε ὅμως ἤρχετο ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἐπρόκειτο ν' ἀπαγγείλω ταῦτα ἐνώπιον τῶν συμμαθητῶν μου, καί, ὅτε ἔβλεπον τοὺς ὀφθαλμούς των στρεφομένους πρὸς τὴν θέσιν μου, δὲν ἠδυνάμην νὰ ἐγερθῶ ἐξ αὐτῆς. Ἐνίοτε οἱ διδάσκαλοι συνωφρυοῦντο, ἄλλοτε δὲ ἐμειδίων, ὁ κ. Βώκμηνστερ πάντοτε μὲ ἐπίεζε καὶ μὲ παρεκάλει νὰ λάβω θάρρος καὶ ἀπαγγείλω τι, ἀλλ' οὐδέποτε ἔσχον τὴν τόλμην νὰ πράξω τοῦτο. Ὅταν δὲ ἡ τελετὴ ἔληγεν, ἐπορευόμην εἰς τὸν οἶκόν μου καὶ ἔκλαιον πικρῶς.

»Κατὰ τὸν Αὔγουστον τοῦ ἔτους 1797 εἰσῆλθον εἰς τὸ πανεπιστήμιον τῆς Δαρμούθης. Ὁ ἐν τῷ πανεπιστημίῳ βίος μου δὲν ὑπῆρξεν ἄγονος. Ἐκτὸς τῶν τακτικῶν μαθημάτων ἀνέγνων πολλὰ περὶ τῆς ἱστορίας καὶ φιλολογίας τῆς Ἀγγλίας μὴ παραμελῶν καὶ τὰς κλασσικὰς γλώσσας, Ἑλληνικὴν καὶ Λατινικήν. Οὐδέποτε θὰ λησμονήσω μεθ' ὁποίας ζωηρότητος ἀπήγγελλον τοὺς Κατιλιναιακοὺς τοῦ Κικέρωνος, καὶ μετὰ πόσης προθυμίας καὶ εὐχαριστήσεως ἠγωνιζόμην ὑπὲρ τοῦ Μίλωνος. Ὁ Δημοσθένης ὑπῆρξεν ἐκ τῶν μεγαλειτέρων μου διδασκάλων, οἱ δὲ Φιλιππικοί αὐτοῦ εἰσέτι ἀντηχοῦσιν εἰς τὰ ὦτά μου. Διαρκούσης τῆς ἐν τῷ πανεπιστημίῳ διαμονῆς μου ἐπλήρωνον μέρος τῶν ἐξόδων μου ἐκ τοῦ μισθοῦ, ὃν ἐλάμβανον ὡς βοηθὸς μικρᾶς ἑβδομαδιαίας ἐφημερίδος. Ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ ἀπήγγειλα δύο ἢ τρεῖς λόγους, οἵτινες ἐδημοσιεύθησαν. Πιπτεύω ὅμως ὅτι ἐλησμονήθησαν, διότι ἦσαν *κακῶς γεγραμμένοι*. Τότε δὲν εἶχον μάθη εἰσέτι ὅτι ἅπασα ἡ ἀληθὴς ἰσχὺς τοῦ γράφειν ἔγκειται ἐν τῇ *ἰδέᾳ* καὶ οὐχὶ ἐν τῷ *ὄφει*, ὡς ἡ ρητορικὴ τέχνη διδάσκει συνήθως· ἀλλ' εἰς τὸ λάθος τοῦτο δύνανται εὐκόλως νὰ ὑποπέσωσι νόες πολὺ ἰσχυρότεροι τοῦ ἐμοῦ.»

Ὁ Οὐέβστερ ἀπεφοίτησεν ἐκ τοῦ πανεπιστημίου τῷ 1801, κατὰ δὲ τὴν ἄνοιξιν τοῦ 1805 ἔλαβε τὴν ἄδειαν τοῦ δικηγορεῖν καὶ ἀπεκατέστη ἐν Πορτσμούθῃ ἀγαπώμενος καὶ τιμώμενος παρὰ πάντων ἕνεκα τῆς μεγάλης αὐτοῦ τιμιότητος καὶ φιλοπατρίας.

III

Κατὰ τὸν Νοέμβριον τοῦ 1812 ὁ Οὐέβστερ ἐξελέγη μέλος τοῦ κοινοβουλίου. Κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην ὑπῆρχον ἐν τῇ βουλῇ πλεῖστοι ἱκανοὶ πολιτευταὶ καὶ εὔγλωττοι ρήτορες, προεξαρχόντων τοῦ Κλέϋ, Καλχοῦν, Πήκερην, Γάστων, Λάουνδς καὶ Φόρουθ. Τὴν 10 Ἰουνίου, 1813 ὁ Οὐέβστερ ἀπήγγειλε τὸν πρῶτον αὐτοῦ λόγον «Περὶ Ἀκυρώσεως τοῦ ψηφίσματος τοῦ Βερολίνου καὶ Μιλάνου», ἀνέπτυξε δὲ τοιαύτην ἐμβρίθειαν καὶ ρητορικὴν εὐφράδειαν, ὥστε ἀμέσως κατεστάχθη μεταξὺ τῶν πρώτων.

Ἀκολούθως ὡμίλησε περὶ αὐξήσεως τοῦ ναυτικοῦ, περὶ ἀνακλήσεως τῆς κωλυσιοπλοΐας καὶ περὶ ἄλλων σπουδαίων ζητημάτων, ἔδειξε δὲ τοιαύτην ρητορικὴν δύναμιν καὶ ποικιλίαν ἱστορικῶν καὶ κυβερνητικῶν γνώσεων, ὥστε ὁ εὔγλωττος Λάουνδς εἶπεν :

«Οἱ μὲν Βόρειοι δὲν ἔχουσιν ὅμοιον τῷ Οὐέβστερ ρήτορα, οἱ δὲ Νότειοι ἀνώτερον αὐτοῦ».

Κατ' Αὔγουστον τοῦ 1814 ἐξελέγη καὶ πάλιν μέλος τοῦ κοινοβουλίου, τῷ δὲ 1816 παραιτηθεὶς ἀπῆλθεν εἰς Βοστώνην, ἔνθα διέμεινεν ἐξασκῶν λίαν ἐπιτυχῶς τὸ δικηγορικὸν αὐτοῦ ἐπάγγελμα.

IV

Τῷ 1820 ὁ Οὐέβστερ παρέστη ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ ὡς δημόσιος ρήτωρ. Λαβὼν ἐντόλην παρὰ τοῦ Συλλόγου τῆς Πλυμούθης ὅπως ἐκφωνήσῃ τὸν πανηγυρικὸν ἐπὶ τῇ μεγάλῃ ἑορτῇ τῆς 22 Δεκεμβρίου, καθ' ἣν οἱ πρῶτοι ἄποικοι ἔφθασαν εἰς Ἀμερικήν, ἐξετέλεσε τὸ ἔργον λίαν ἐπιτυχῶς, ὁ δὲ λόγος του ἦν ἀριστούργημα. Ἡ διὰ ζωηρῶν χρωμάτων περιγραφὴ τοῦ μέρους, ἔνθα πρῶτον ἔθεσαν τὸν πόδα οἱ μεγάλοι μάρτυρες τῆς ἐλευρίας καὶ ἀνεξιθρησκείας, αἱ πικραὶ δοκιμασίαι, σκληραγωγίαι καὶ κίνδυνοι, οὓς

ὑπέστησαν εἴς τε τὸν Παλαιὸν καὶ Νέον κόσμον, ἡ πλήρης ἀνάλυσις καὶ ἔκθεσις τῶν πολιτικῶν θεσμῶν, εἰς οὓς ἡ Νέα Ἀγγλία ὀφείλει τὴν εὐημερίαν αὐτῆς, ἡ εὔγλωττος μνεία τῶν μεγάλων ἀρχῶν τῆς Δημοκρατίας, ἐφ' ὧν ἡ κυβέρνησις τῶν διαφόρων πολιτειῶν ἐδράζεται, ἀπεκατέστησαν αὐτὸν κλασσικώτατον. Ἀποσπάσματά τινα τοῦ θουρίου καὶ πατριωτικωτάτου τούτου λόγου φέρονται ἐπὶ τῶν χειλέων τοῦ λαοῦ εἰσέτι καὶ εὑρίσκονται ἐντετυπωμένα ἐν τοῖς βιβλίοις τῶν σχολείων, ὁλόκληροι δὲ γενεαὶ ἐδιδάχθησαν ἐξ αὐτῶν τὰς ἀληθεῖς ἀρχὰς τῆς δημοκρατουμένης Ἀμερικῆς. Τὸ ἑξῆς ἀπόσπασμα, δι' οὗ ποιεῖται μνείαν τοῦ μέρους, ἔνθα ἱδρύθη ἡ πρώτη ἀποικία ἐν Ἀμερικῇ, εἶνε ὡραιότατον :

«Μεγάλαι πράξεις καὶ ἐνδιαφέροντα συμβεβηκότα ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον παρέχονται καὶ λησμονοῦνται, διότι δὲν ἐγκαταλείπουσι διαρκῆ ἀποτελέσματα ἐπὶ τῆς εὐημερίας καὶ εὐδαιμονίας τῶν λαῶν. Τοιαύτη εἶνε πολλάκις ἡ τύχη τῶν λαμπροτέρων στρατιωτικῶν κατορθωμάτων. Ἐκ τῶν πολλῶν χιλιάδων μαχῶν, ἐκ τῶν πεδίων τῶν πληρωθέντων ἐξ ὀστέων, ἐκ τῶν σημαιῶν τῶν ἐμβαπτισθεισῶν ἐν τῷ αἵματι, ἐκ τῶν μαχητῶν, τέλος, τῶν φανταισθέντων ὅτι ἠγέρθησαν ἐκ τοῦ πεδίου τῶν κατακτήσεων μετὰ δόξης τόσον λαμπρᾶς καὶ διαρκοῦς, ὅσον ἡ τῶν ἀστέρων, πόσοι ὀλίγοι μνημονεύονται ἢ ἐξακολουθοῦσι νὰ ἐνδιαφέρωσι τὸν κόσμον! Ἡ νίκη τῆς χθὲς μεταβάλλεται εἰς ἧτταν σήμερον, ὁ ἀστὴρ τῆς στρατιωτικῆς δόξης ὑψούμενος ὡς μετέωρον, ὡς μετέωρον πίπτει· δυστυχία καὶ καταστροφὴ ἀκολουθεῖ τὰ βήματα τῶν κατακτήσεων καὶ τῶν πολέμων, νικητὴς καὶ ἡττημένος ταχέως λησμονοῦνται, καὶ ὁ κόσμος ἐξακολουθεῖ τὴν πορείαν αὐτοῦ, ἀπολέσας μόνον πολλοὺς ἀνθρώπους καὶ ἄφθονον χρῆμα!

»Ἂν καὶ τοῦτο πολλάκις συμβαίνει, ὅμως δὲν εἶνε πάντοτε τοιαύτη ἡ τύχη τῶν στρατιωτικῶν κατορθωμάτων. Ὑπάρχουσι στρατιωτικὰ καὶ πολιτικὰ κατορθώματα, ἅτινα μεταβάλλουσιν ἐξ ὁλοκλήρου τὰς ἀνθρωπίνους ὑποθέσεις καὶ μεταδίδουσι τὰ ἀποτελέσματά των εἰς ἅπαντας τοὺς αἰῶνας. Βλέπομεν τὴν σπουδαιότητά των ἐν τοῖς μεγάλοις αὐτῶν ἀποτελέσμασι καὶ ἀποκαλοῦμεν αὐτὰ μεγάλα, διότι μεγάλα παρηκολούθησαν γεγονότα. Ὑπῆρξαν μάχαι ἀποφασίσασαι τὴν τύχην τῶν ἐθνῶν, αἵτινες μεταδοθεῖσαι ἡμῖν διὰ τῶν ἀνεξιτηλοτέρων καὶ ζωηροτέρων χρωμάτων ὑπὸ τοῦ ἱστορικοῦ κελάμου, ἐφελκύουσι τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον ἡμῶν οὐχὶ ἕνεκα τῆς ἐπιδείξεως τῆς ἀπαστραπτούσης πανοπλίας, τῆς κλαγγῆς τῶν ὅπλων, τῆς ἐφορμήσεως τῶν ἐχθρικῶν στρατῶν, τῆς φυγῆς, τῆς καταδιώξεως καὶ τῆς νίκης, ἀλλ' ἕνεκα τῶν λαοσωτηρίων αὐτῶν ἀποτελεσμάτων.

»Ὅταν ὁ περιηγητὴς ἵσταται ἐπὶ τοῦ πεδίου τοῦ Μαραθῶνος, ὁποῖαι εἰσιν αἱ συγκνήσεις αἱ καταλαμβάνουσαι τὴν καρδίαν του; Ὁποία τις εἶνε ἡ ἔνδοξος ἀνάμνησις ἡ συγκινοῦσα ὁλόκληρον τὸ σῶμα καὶ ἀποσπῶσα ἀπὸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν τὰ δάκρυα; Μήπως ἀναμιμνήσκεται ὅτι ἡ Ἑλληνικὴ ἀνδρεία καὶ ἡ Ἑλληνικὴ δεξιότης ἐξεδηλώθη ἐνταῦθα μετ' ἐπιτυχίας; Οὐχί· συγκινεῖται, διότι αὐτὴ ἡ Ἑλλὰς διεσώθη, διότι εἰς τὸ μέρος τοῦτο, καὶ εἰς τὸ συμβάν, ὅπερ ἀπηθανάτισεν αὐτό, ἀποδίδει τὴν δόξαν καὶ τὴν εὐημερίαν τῆς Δημοκρατίας· διότι ἂν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τὰ πράγματα συνέβαινον ἄλλως πως, ἡ Ἑλλὰς ἤθελε βεβαίως ἀπολεσθῆ· διότι παρατηρεῖ ὅτι οἱ φιλόσοφοι καὶ ρήτορες, οἱ ποιηταὶ καὶ ζωγράφοι, οἱ γλύπται καὶ ἀρχιτέκτονες, τὸ πολίτευμα καὶ οἱ φιλελεύθεροι θεσμοὶ δεικνύουσι τὸν Μαραθῶνα, καὶ διότι ἀναλογίζεται ὅτι ἡ μέλλουσα αὐτῶν ὕπαρξις ἐξηρτᾶτο μόνον ἐκ τῆς στιγμῆς, καθ' ἣν ἡ Περσικὴ ἢ ἡ Ἑλληνικὴ σημαία ἐπρόκειτο νὰ κυματίσῃ εἰς τὰς ἀκτῖνας τοῦ δύοντος ἡλίου τῆς ἑσπέρας ἐκείνης! Ὁ δὲ νοῦς αὐτοῦ ἀναζωπυρούμενος ἐκ τῆς φαντασίας ταύτης, ἀνατρέχει εἰς τὴν ἐνδιαφέρουσαν ἐκείνην στιγμήν, μετρᾷ τῶν μαχητῶν τὰ τρομερὰ στίφη· τὸ ἀποτέλεσμα τὸν καταπλήττει· τρέμει, ὡς ἐὰν ἀκόμη ἦτο ἀβέβαιος ἂν πρέπῃ νὰ θεωρήσῃ ἐξησφαλισμένους δι' ἑαυτὸν καὶ τὰς ἐπερχομένας γενεὰς ὅλου τοῦ κόσμου, τὸν Σωκράτη, τὸν Πλάτωνα, τὸν Δημοσθένη, τὸν Σοφοκλέα καὶ τὸν Φειδίαν.

«Ἐὰν νικήσωμεν», εἶπεν ὁ Ἀθηναῖος στρατηγὸς καθ' ἣν στιγμὴν προσήγγιζεν ἡ ἀποφασιστικὴ ἐκείνη ἡμέρα, «ἐὰν νικήσωμεν, θ' ἀποκαταστήσωμεν τὰς Ἀθήνας τὴν μεγίστην πόλιν τῆς Ἑλλάδος». Προφητεία καλῶς ἐκπληρωθεῖσα! «Ἐὰν ὁ Θεὸς εὐλογήσῃ ἡμᾶς,» εἶπον καὶ οἱ ἡμέτεροι πατέρες, εὐθὺς ὡς ἔθεσαν τὸν πόδα ἐπὶ τοῦ βράχου τούτου, «ἐὰν ὁ Θεὸς εὐλογήσῃ ἡμᾶς, θ' ἀρχίσωμεν ἔργον, ὅπερ θὰ διαρκέσῃ μέχρι συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἐνταῦθα θὰ ἱδρύσωμεν νέαν κοινωνίαν ἐπὶ τῶν ἀρχῶν τῆς πληρεστάτης ἐλευθερίας καὶ τῆς καθαρωτέρας θρησκείας, θὰ καθυποτάξωμεν τὴν ἔρημον τὴν πρὸ ἡμῶν κειμένην, θὰ πληρώσωμεν τὴν χώραν ταύτην τῆς μεγάλης Ἠπείρου, τὴν ἐκτεινομένην σχεδὸν ἀπὸ τοῦ ἑνὸς πόλου μέχρι τοῦ ἄλλου διὰ τοῦ πολιτισμοῦ καὶ τοῦ Χριστιανισμοῦ, καὶ θ' ἀνεγείρωμεν ναοὺς εἰς τὸν ἀληθῆ Θεόν, ἔνθα νῦν ὑψοῦται ὁ καπνὸς τῶν εἰδωλολατρικῶν θυσιῶν. Ἀγροὶ καὶ κῆποι, τὰ ἄνθη τοῦ θέρους καὶ τὰ κυματίζοντα προϊόντα τοῦ φθινοπώρου θὰ καθωραΐζωσιν ἑκατοντάδας λόφων νῦν ἀγόνων καὶ γυμνῶν, καὶ θὰ καλύπτωσι πλείστας κοιλάδας, ἐν αἷς ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς πλάσεως οὐδέποτε ἐκπεπολιτισμένος ἄνθρωπος ἔθετο τὴν χεῖρα. Θὰ πληρώσωμεν τὰς παραλίας ἡμῶν διὰ τῶν ἱστίων εὐημεροῦντος ἐμπορίου καὶ θὰ καθωραΐσωμεν τὰς μακρὰς καὶ εὐρείας ἡμῶν ἀκτὰς δι' ἑκατοντάδων πόλεων. Ἐκ τῆς εἰλικρινοῦς, ἀλλὰ νῦν ἀστέγου ἡμῶν λατρείας ὁρμώμενοι θ' ἀνεγείρωμεν λαμπροὺς καὶ μεγαλοπρεπεῖς ναούς, ὅπως ἐπιδεικνύωσι τὴν καλοκἀγαθίαν καὶ μεγαλοδωρίαν τοῦ Θεοῦ· ἐκ τῆς ἀπλότητος τῆς κοινωνικῆς ἡμῶν ἑνώσεως θ' ἀναβλαστήσωσι σπουδαῖαι κυβερνητικὰ συντάγματα, πλήρη ἐλευθερίας, ἣν ἡμεῖς αὐτοὶ φέρομεν καὶ ἀναπνέομεν· ἐκ τοῦ ζήλου ἡμῶν πρὸς τὴν μάθησιν, ἱδρυθήσονται ἐκπαιδευτικὰ καθιδρύματα μέλλοντα νὰ διαδώσωσι τὸ φῶς τῆς γνώσεως ἀπὸ τοῦ ἑνὸς ἄκρου τῆς γῆς ταύτης μέχρι τοῦ ἄλλου, καὶ ἐν καιρῷ εὐθέτῳ ἀποτίνοντες πᾶν ὅ,τι ἐδανείσθημεν παρὰ τῶν ἄλλων, θὰ συνεισφέρωμεν ἐκ τῶν κεραλαίων ἡμῶν εἰς τὸ μέγα σύνολον τῆς ἀνθρωπίνου γνώσεως, οἱ δὲ ἀπόγονοι ἡμῶν θὰ παρατηρῶσι τὸ μέρος τοῦτο μετὰ σεβασμοῦ, ἀγάπης καὶ εὐλαβείας!»

Ἀκολούθως ὁ ρήτωρ ἀναφέρει ἐν ὀλίγοις τὰ αἴτια τὰ παρακινήσαντα τοὺς πρώτους ἀποίκους ὅπως ἐγκαταλείψωσι τὴν γεννέτειραν αὐτῶν καὶ παραβάλλει τὸν Ἑλληνικὸν καὶ Ρωμαϊκὸν ἀποικισμὸν μὲ τὸν Ἀγγλικὸν ὑποστηρίζων ὅτι ὁ τελευταῖος ἦν πολὺ ἀνώτερος πάντων τῶν ἄλλων, ἐπισφραγίζων τὰς παρατηρήσεις του διὰ τῶν ἀκολούθων ὡραίων λόγων του.

«Εἴθε ὁ ἱστὸς ὁ ἐπὶ τοῦ βράχου τούτου ἱστάμενος νὰ ἐγερθῇ τοσοῦτον ὑψηλά, ὥστε ἡ κυματίζουσα ἐπ' αὐτοῦ σημαία νὰ καλύψῃ ἀμφότερα τὰ ἡμισφαίρια ὡς ἐχέγγυον εἰρήνης καὶ ἀσφαλείας τῶν ἑθνῶν. Ἄριστος οἰωνὸς εὐτυχοῦς μέλλοντος!..... Κύριοι, τίς ἤθελεν ἐπιθυμήσῃ ἵνα ἡ ὕπαρξις τῆς πατρίδος του ἔχῃ τὴν ἀρχήν της ἄλλως πως; Τίς ἤθελεν ἐπιθυμήσῃ τὴν μαγικὴν δύναμιν, ὅπως ἐπανέλθῃ εἰς τοὺς μυθικοὺς αἰῶνας; Τίς ἤθελεν ἐπιθυμήσῃ νὰ ἔχῃ τὴν καταγωγήν του περιτυλιγμένην ἐν τῷ σκότει τῆς ἀρχαιότητος; Τίς ἤθελεν ἐπιθυμήσῃ διὰ τὴν πατρίδα του μεγαλειτέρον, ὑψηλότερον καὶ διαρκέστερον μεγαλεῖον καὶ ἄλλους τίτλους καὶ διπλώματα εὐγενείας ἢ νὰ δύναται νὰ εἴπῃ δι' αὐτήν : Ἡ ὕπαρξις τῆς πατρίδος μου ἀνέτειλε μετὰ τῶν γραμμάτων, ἡ πρώτη αὐτῆς πνοὴ ἦν ἡ ἔμπνευσις τῆς ἐλευθερίας, καὶ ἡ πρώτη ἀρχὴ ἡ ἀλήθεια τῆς θείας θρησκείας!»

Λόγον δὲ ποιούμενος περὶ τῆς προόδου, ἣν ἐν βραχεῖ διαστήματι ἐποιήσατο ἡ παιδεία ἐν Ἀμερικῇ καὶ ἰδίως ἐν Νέᾳ Ἀγγλίᾳ λέγει : «Ἐρρέθη ὅτι ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκ 15 παίδων εἰς γινώσκει ἀνάγνωσιν καὶ γραφήν, ἐν Οὐαλίᾳ ἐκ τῶν 20 εἷς, καὶ ἐν Γαλλίᾳ ἐκ τῶν 35 εἷς. Νῦν δὲ ἴσως φανῇ ὑμῖν παράδοξον, ἀλλ' εἶνε ἀληθέστατον ὅτι ἐν τῇ Νέᾳ Ἀγγλίᾳ εἶνε λίαν δύσκολον, σχεδὸν ἀδύνατον, νὰ εὕρῃ τις νέαν ἢ νέον δεκαπενταέτη μὴ γινώσκοντα νὰ γράφῃ καὶ ν' ἀναγινώσκῃ».

Περαίνει δὲ τὸν λόγον διὰ τῆς ἀκολούθου λίαν συγκινητικῆς ἀποστροφῆς πρὸς τὰς γενεάς.

[Ἕπεται συνέχεια.]

Γ. Δ. Κ.

Ἐκ τοῦ βραβευθέντος ποιήματος

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑΝ

(ἀπόσπασμα)

Τῶν τραγουδιῶν οἱ ἀντίλαλοι κ'οἱ βρόντοι τῶν ἁρμάτων
Ζευγαρωμένοι ἀκούγονται μεσ' 'ς τὸ γοργό σου διάβα.
Περνᾷς· τὰ κάστρα τὰ ψηλὰ τὰ σιδεροχτισμένα
Σωριάζονται, συντρίβονται 'σὰ νά ἤτανε γυαλένια,
Ἂν ἔτυχε καὶ τἄχτισαν τὰ χέρια τῶν ἀδίκων.
Περνᾷς καὶ χώραις ταπειναῖς, ξαρμάτωταις, μονάχαις,
Θεριεύουν κ' εἶν' ἀνίκηταις, φτάνει τὸ δίκηο νἄχουν.
Ἀπλώνεις τὴν ἀσπίδα σου καὶ ταὶς ἀποσκεπάζεις.
Κ' ἐν ᾧ κρατεῖς φαρμακερὸ κι' ἀλάθευτο κοντάρι
Κ' ἐν ᾧ προστάζεις δούλους σου τὸ Θάνατο, τὸ Φόβο,
Ἔχεις πιστὴ συντρόφισσα τὴν πλουτοδότρα Εἰρήνη,
Κ' ἡ Νίκη ἐσέν' ἀκολουθεῖ μὲ τὴ Δικαιοσύνη.
Περνᾷς· συνάζοντ' οἱ λαοὶ 'ς τὰ καρπερὰ χωράφια
Κ' οἱ βασιλιάδες κάθονται 'ς τὴ μέση 'σάν πατέρες,
Καὶ διαλαλοῦν οἱ κήρυκες, κι' ἀκοῦνε τὴ φωνή τους
Πεζοὶ καὶ καβαλλάριδες καὶ βγαίνουν καὶ παλεύουν.
Κ' οἱ νικηταὶ περήφανα φοροῦνε καὶ τοὺς φτάνουν
Τίμια στεφάνια ἀπ' τὰ κλαριὰ τῆς δάφνης καὶ τῆς λεύ-
[κης.
Κ' οἱ μεγαλόφωνοι ποιηταὶ γεμᾶτοι ἀπὸ τὸ φῶς σου
'Σ τὴ λύρα τὴν ἐφτάχορδη τὴ νίκη τους παινεύουν.

...'Σὰν ἀστραπή, σὰν ἄνεμος παντοῦ ταράζεις, λάμπεις.
Τἄστρα τὸ φῶς σου ἐζήλεψαν, κ' οἱ ἀϊτοὶ τὸ πέταγμά
[σου.

ΚΩΣΤΗΣ ΠΑΛΑΜΑΣ

Η ΟΡΕΣΤΕΙΑ

(Τέλος)

Τέλος ἡ «Ὀρέστεια» καθόλου καὶ ἰδίᾳ αἱ «Εὐμενίδες» εἶνε τὸ τελειότατον πρότυπον φιλοσοφικοῦ καὶ θρησκευτικοῦ δράματος. Δὲν λέγω ὅτι ἔχει πλείονα φιλοσοφίαν ἢ ἐν αὐτῷ τῷ «Φαύστῳ».

Αἱ Εὐμενίδες (αἵτινες εἰκονίζουσι τὰς τύψεις τοῦ συνειδότος καὶ τὴν ποινὴν) καταδιώκουσι τὸν Ὀρέστην, ὅστις προστατευόμενος ὑπὸ τοῦ Ἀπόλλωνος ἐπικαλεῖται τὴν Ἀθηνᾶν. Αὕτη τὸν δικάζει ἐν τῷ Ἀρείῳ Πάγῳ, ἰσοψηφίας δὲ γενομένης, ἀπαγγέλλει τὴν ἀθῴωσιν.

Ὑπάρχει λοιπὸν ἐν τῇ «Ὀρεστείᾳ» σύγκρουσις καθηκόντων. «Περίπτωσις συνειδήσεως» ζητεῖται ὡς ἐν ταῖς πλείσταις τραγῳδίαις τοῦ Κορνηλίου. Ὑπάρχει ὡσαύτως θέμα ἐθνικὸν (ὡς ἐν τοῖς δράμασι τοῦ υἱοῦ Δουμᾶ). Εἰς τὰς ἐλαφρυντικὰς περιπτώσεις τὰς ὑπὲρ τοῦ Ὀρέστου συνηγορούσας (ὅτι δηλ. ὑπήκουσεν εἰς τὴν σκιὰν τοῦ πατρὸς καὶ τὸ μαντεῖον τῶν Δελφῶν καὶ ὅτι ἐνεθαρρύνθη ὑπὸ τῆς κοινῆς γνώμης, ἣν ἐκπροσωπεῖ ὁ χορὸς τῶν Χοηφόρων) ὁ Ἀπόλλων προστίθησι πρωτότυπον ἐπιχείρημα:

«Καὶ τοῦτο θὰ εἴπω καὶ ἰδὲ πόσον ὀρθῶς θὰ ὁμιλήσω. Δὲν ὑπάρχει μήτηρ δίδουσα ζωὴν εἰς τὸ τέκνον, ἀλλ' ἁπλῶς τροφὸς τοῦ νεωστὶ σπαρέντος· γεννᾷ δ' ὁ *ἐφορμῶν*, ἐκείνη δὲ ὡς ξένη διασώζει διὰ τὸν ξένον τὸ φυτόν, ἀρκεῖ νὰ μὴ ἐναντιωθῇ ὁ θεός· ἀπόδειξις δὲ τούτου τοῦ λόγου μου εἶνε τὸ ἑξῆς· πατὴρ μὲν δύναταί τις νὰ γείνῃ ἄνευ γυναικός· πλησίον εἶνε μάρτυς ἡ θυγάτηρ τοῦ Ὀλυμπίου Διός, ἥτις δὲν ἐτράφη εἰς τὰ σκότη τῆς κοιλίας, ποία δὲ θεὰ ἠδυνήθη νὰ γεννήσῃ τοιοῦτον τέκνον;»[1].

Καὶ ἡ Ἀθηνᾶ δὲ συμφωνεῖ.

«Θὰ δώσω τὴν ψῆφόν μου ὑπὲρ τοῦ Ὀρέστου, διότι ἐμὲ δὲν ἐγέννησε μήτηρ· τὸ δὲ ἄρρεν γένος καθ' ὅλα ἀγαπῶ, πλὴν τοῦ γάμου»[2].

Ἐννοεῖ τις ἐν τῇ σκηνῇ ταύτῃ οὐχὶ πλαστὴν τῆς γυναικὸς περιφρόνησιν, ἀλλὰ τοιαύτην οἵαν πολλοὶ μεγάλοι ἄνδρες ἐδοκίμασαν. Ὁ Αἰσχύλος ὡς γνωστὸν ἦτο ἀληθῶς μισογύνης. Ὅ,τι ὅμως ἀποφαίνεται ἐκεῖ εἶνε γνώμη ἀτομικὴ καὶ λίαν ἀμφισβητουμένη. Ὅ,τι δὲ εἶνε ἧττον ἀμφισβητήσιμον καὶ περιέχει ἔννοιαν πραγμάτων σφόδρα *ἀφυλετικὴν* εἶνε τὸ ἑξῆς. Ὁ Ὀρέστης λέγει πρὸς τὰς Ἐρινύας «Μὲ καταδιώκετε διὰ τί δὲν κατεδιώξατε καὶ τὴν μητέρα μου;». Ἀπαντῶσι (δὶς). «Διότι ἐκεῖνος, ὃν ἐφόνευσε, δὲν ἦτο τοῦ αἵματός της»[3]. Ἀκούσωμεν καὶ τὸν Ἀπόλλωνα:

«Ἀληθῶς ἄτιμαι καὶ μηδαμιναὶ σᾶς φαίνονται αἱ σχέσεις τῆς θεᾶς τῶν γάμων Ἥρας καὶ τοῦ Διός. Καὶ ἡ Κύπρις δ' ὡσαύτως κατὰ τοὺς ἰσχυρισμούς σας ὡς ἄτιμος ἀπορρίπτεται, ἡ Κύπρις, ἐξ ἧς πάντα τὰ θέλγητρα εἰς τοὺς ἀνθρώπους προέρχονται. Διότι ἡ κοινὴ τοῦ ἀνδρὸς καὶ τῆς γυναικὸς κλίνη εἶνε ἱερὰ καὶ περικυκλοῦται ὑπὸ τοῦ ὅρκου. Ἂν οἱ σύζυγοι ἀποκτείνουσιν ἀλλήλους, σεῖς μένετε ἥσυχοι καὶ δὲν παροργίζεσθε διὰ τοῦτο· σᾶς λέγω λοιπὸν ὅτι ἀδίκως καταδιώκετε τὸν Ὀρέστην»[1].

Ἐν ἄλλαις λέξεσιν ὁ δεσμὸς ὁ ἐξ αἵματος κατ' αὐτὸν οὐδὲν εἶνε· ὁ υἱὸς οὐδεμίαν ἔχει ὑποχρέωσιν πρὸς μητέρα ἀπηνῆ· ὁ ἑκούσιος δεσμὸς τοῦ γάμου συνέχει ἡμᾶς στενώτερον. Ἡ Κλυταιμήστρα ὑπῆρξε μᾶλλον ἔνοχος φονεύουσα τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἢ ὁ Ὀρέστης φονεύων τὴν μητέρα. Τοῦτο εἶνε τολμηρόν. Γίνεται φανερὸν ὅτι ἂν κατά τινας ἐπόψεις ἡ «Ὀρέστεια» πλησιάζει πρὸς τὸ ἡμέτερον μελόδραμα, ἀπέχει πολὺ κατὰ τὸ πνεῦμα, καὶ ὅτι ἡ *φωνὴ τοῦ αἵματος* παρ' Αἰσχύλῳ δὲν εἶνε ὅ,τι παρὰ τῷ κ. d'Ennery. Δὲν ἐξαρκεῖ ὁ χρόνος νὰ δείξω πόσον δειλότερος εἶνε ὁ Σαξπηρ ἐν τῷ χριστιανῷ Ἄμλετ. Ὁ Ἄμλετ οὐδαμῶς σκέπτεται νὰ φονεύσῃ τὴν μητέρα· οὐδὲ τὸν θεῖον αὐτοῦ τολμᾷ νὰ φονεύσῃ.

Ἀλλ' ἐν τῇ «Ὀρεστείᾳ» πρὸ πάντων ἀπαντῶμεν ἀνάρρησιν νέας ἠθικῆς, σχεδὸν εὐαγγελικῆς. Ἡ λύσις τοῦ δράματος εἶνε ἡ ἀντικατάστασις διορατικοῦ καὶ οἰκτίρμονος νόμου ἀντὶ τοῦ τυφλοῦ καὶ ἀσπλάγχνου τῆς ἀντεκδικήσεως. Ἡ ἠθικὴ δὲν ἐσχηματίσθη ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ. Κατ' ἀρχὰς ἦτο ἀγεννὴς λίαν. Λόγου χάριν οἱ ἀρχαῖοι ἔθετον τὸ ἁμάρτημα ἐν τῇ πράξει, ὁ Σοφοκλῆς δὲ ἔγραψε δύο τραγῳδίας («Οἰδίποδα Τύραννον» καὶ «Οἰδίποδα ἐπὶ Κολωνῷ»), ἵνα δείξῃ ὅτι τὸ σφάλμα ἔγκειται ἐν τῇ θελήσει, ἐν τῇ προθέσει.

Ἡ «Ὀρέστεια» περιέχει παρόμοιον δίδαγμα. Τὴν μικρὰν ἐκείνην ἀγχινουστάτην κοινωνίαν, ἀλλ' ἄγροικον ἔτι ἐμάστιζον οἰκογενειακαὶ διαμάχαι. Ὑπάρχουσιν ἔν τισιν οἰκογενείαις σειραὶ ἀντεκδικήσεων καὶ φόνων· ἀλλ' οἱ φόνοι οὗτοι, ἀφ' οὗ συνέβη τὸ πρῶτον ἔγκλημα, φαίνονται νόμιμοι· διότι ὁ ἐκδικούμενος τὸ πρῶτον θῦμα λογίζεται ὡς πράττων δικαιωματικῶς· ἀλλὰ διὰ τὴν φύσιν τῶν πραγμάτων καὶ διὰ τὸ πολύπλοκον τῶν ἀνθρωπίνων σχέσεων, τὸ δεύτερον θῦμα, δικαίως μισητὸν εἰς τὸν σφαγιάζοντα αὐτό, εἶνε ἀγαπητὸν εἰς κηδεμόνα τινά· εἰς τοῦτον λοιπὸν ἀναθέτει τὴν ἐκδίκησιν καὶ οὕτω καθεξῆς. Ὁ Ὀρέστης εἶχεν ἢ ἐπίστευεν ὅτι εἶχε τὸ δικαίωμα νὰ φονεύσῃ τὴν μητέρα καὶ τὸν Αἴγισθον. Ἀλλ' ἂν ὁ Αἴγισθος εἶχεν υἱόν, οὗτος δὲν θὰ εἶχε τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθῆκον μάλιστα νὰ ἐκδικηθῇ τὸν πατέρα; Καὶ τότε πῶς θὰ ἐπήρχετο πέρας;

Ὡς πρὸς τοὺς ἀρχαίους θεοὺς τοὺς ἐκπροσωποῦντας τὴν ἀρχαίαν ἠθικήν, οὐδεὶς λόγος ὑπάρχει ἵνα τὸ πρᾶγμα περατωθῇ. Ὁ φονεὺς γεννᾷ τὸν φονέα· τοῦτο εἰκοσάκις ἐρρήθη: «Ὁ φονεύων πρέπει ν' ἀπολεσθῇ, καὶ τὸ αἷμα ἐξαγνίζει τὸ αἷμα. Εἶνε ὁ αἰώνιος νόμος, αἰώνιος ὡς ὁ Ζεύς, ἡ ὀλεθρία ἀντεκδίκησις ἡ καταδιώκουσα τὸν ἔνοχον». Ἀλλ' ὡς πρὸς τοὺς νέους θεούς, πρέπει τοῦτο νὰ ἔχῃ τέλος· τοῦτο ἔδει νὰ στῇ πρὸ τοῦ Ὀρέστου. Ὁ Ἄρειος Πάγος δὲν κηρύσσει τὸν Ὀρέστην ἀθῷον, ἀλλὰ χαρίζεται εἰς αὐτήν, ὅπερ διαφέρει πολύ, καὶ χαρίζεται ἐπειδὴ ἐξηγνίσθη διὰ θεσμῶν, οἵτινες εἶνε σημεῖα *μετανοίας*.

«Ἀδιέξοδος δυσχέρεια! Πῶς νὰ διαφύγῃ τις;» Λέγει ὁ χορὸς τῶν γερόντων ἐν τῷ Ἀγαμέμνονι.

Πῶς; Διὰ πολιτικοῦ τολμήματος τοῦ λόγου κατὰ ἐνστίκτου ἐπὶ πολὺ ἀκαταγωνίστου, καὶ τῆς χάριτος (ἥτις εἶνε ἡ ἀνωτάτη δικαιοσύνη, δικαιοσύνη πρὸς πᾶσαν τὴν ἀνθρωπότητα) κατὰ τυφλῆς ἀνάγκης στενῆς καὶ ἐσφαλμένης ἀτομικῆς δικαιοσύνης. Ναί. Ὁπωσδήποτε θεωρουμένου τοῦ πράγματος, οὐδὲν ἄλλο τέρμα διὰ τὴν βίαν ὑπάρχει πλὴν τῆς συγγνώμης. Ὁ προσβληθεὶς ὀφείλει νὰ συγκατατίθεται ὅπως μὴ ἀποδίδῃ κακὸν ἀντὶ κακοῦ· διότι μεταχειριζόμενος ὅ,τι νομίζει ὅτι εἶνε δικαίωμα αὐτοῦ, θὰ τὸ ὑπερτερήσῃ. Πάντοτε ἀποδίδων τὸ κακὸν εἰς ἄλλον κακοποιήσαντα αὐτόν, ἀκουσίως θὰ κακοποιήσῃ τινὰ μὴ βλάψαντα αὐτόν. Τέλος ἡ δικαιοσύνη δὲν ἐξασκεῖται ὑπὸ ἀτόμων ἁπλῶς φόβῳ μὴ συμβῇ τις ἀδικία. Τοῦτο ἠσθάνθη ὁ Αἰσχύλος. Καὶ ἐπειδὴ παρομοία ἀναμόρφωσις τοῦ ἀνθρωπίνου δικαίου δὲν ἐδύνατο τότε ν' ἀποτελεσθῇ ἄλλως ἢ διὰ θρησκευτικῆς ἀνατροπῆς, ὑποθέτει ὅτι οἱ θεοὶ ἠθικοποιήθησαν συγχρόνως πρὸς τοὺς ἀνθρώπους. Ὁ ἀρχαῖος νόμος προσωποποιεῖται διὰ τῶν Ἐρινύων, ὁ δὲ νέος διὰ τοῦ Ἀπόλλωνος καὶ τῆς Ἀθηνᾶς. Ἀκούσατε τὸν ποιητὴν ὁμιλοῦντα πρὸς τοὺς «ἀρχαίους θεούς» (αὐτὸς τούτους ἀποκαλεῖ οὕτως):

«Ἔξω, σᾶς διατάσσω .... φύγετε τοῦ μαντικοῦ τεμένους ..... δὲν εἶνε ἐδῶ αἱ πρέπουσαι εἰς ὑμᾶς κατοικίαι. Ὑπάγετε εἰς ἄλλους τόπους, ἐκεῖ ὅπου αἱ κεφαλαὶ πίπτουσιν, ὅπου ἡ δικαιοσύνη ἐξορύσσει τοὺς ὀφθαλμούς, ὅπου ὁ σίδηρος ἐν τῇ πηγῇ αὐτοῦ ἀποξηραίνει τὸ σπέρμα τῶν γενεῶν, ὅπου τὸ πᾶν εἶνε πεπληρωμένον ἐγκλημάτων καὶ μελῶν σπαιρόντων. Αἱ ὀξεῖαι κραυγαὶ τῶν λιθοβολουμένων, οἱ ἀτελεύτητοι θρῆνοι τῶν δυστυχῶν καθηλουμένων, ταῦτα εἶνε τὰ ὄργια ὑμῶν, αἱ ἑορταί, ἡ ἡδυπάθειά, ἄθλια καθάρματα τῶν ἀθανάτων»[1].

Ἐν τῇ «Ὀρεστείᾳ» λοιπὸν πᾶν ἄλλο ἢ περὶ τῆς ἀθῳώσεως τοῦ Ὀρέστου πρόκειται, ἤτοι περὶ ἀποκαλύψεως πράου νόμου. Τὸ δρᾶμα ἀποπνέει βαθεῖαν φιλανθρωπίαν μετὰ τῆς χάριτος τοῦ ἀθηναϊκοῦ πνεύματος.

***

Ἔχομεν δὲ καὶ ἄλλο τι ἐν τῇ «Ὀρεστείᾳ»: τὸ φυσικώτατον, εἰ δυνατὸν εἰπεῖν, καὶ φρικωδέστατον φαντασιῶδες, (βεβαίως οἱ Εὐμενίδες ἰσοδυναμοῦσι πρὸς τὰς στρίγλας τοῦ Μάκβεθ), ἔτι δὲ τὸν πραγματισμόν, ὡς τον ἐννοοῦμεν σήμερον. «Ὁ Ὀρέστης μου, λέγει ἡ γηραιὰ τροφός Κίλισσα, ἡ μόνη μου σκέψις, ὁ Ὀρέστης, ὃν ἐξέθρεψα, ὃν ἔλαβον μόλις ἐξῆλθε τοῦ μητρικοῦ κόλπου. Τὴν νύκτα εἰς τὰς ἐλαχίστας φωνάς του ἐξηγειρόμην· ἐπειδή, εἰ καὶ τοῦτο ὁμοιάζει πρὸς ζῷον, πρέπει νὰ σκεπτώμεθα καλῶς περὶ τῶν ἀναγκῶν τοῦ βρέφους... Τοῦτο δὲν γινώσκει νὰ εἴπῃ τι· ἔχει πεῖναν ἢ δίψαν ἢ οὐρεῖ μόνον, διότι εἰς ταύτην τὴν ἡλικίαν ἡ κοιλία δὲν περιμένει· ἔπρεπε τὸ πᾶν νὰ μαντεύω, πολλάκις καὶ ἠπατώμην· τότε ἔπλυνον τὰ σπάργανα, διότι πλύντρια καὶ τροφὸς εἶνε ἓν καὶ τὸ αὐτό». (Τὸ κοινὸν τοῦτο κωμικὸν μετὰ τὸ τραγικόν, καὶ ἡ ἔλλειψις ἑνότητος χρόνου καὶ τόπου, δὲν ἀποτελεῖ δικαίως ὅ,τι ἐκλήθη ρωμαντικὸν δρᾶμα;)

Ἔννοια τοῦ κόσμου, τοσοῦτον ὑψηλὴ καὶ μελαγχολική, εἰς ἣν οὐδὲν ἔχομεν νὰ προσθέσωμεν: Ἐπὶ τέλους, ἡ ἀπαισιοδοξία μετὰ τῆς ἀνάγκης καὶ τοῦ χαρακτῆρος τῆς πράξεως. Θρῆνοι ὡς οἱ ἑξῆς: «Τὴν εὐτυχίαν μία σκιὰ ἀρκεῖ νὰ καταστρέψῃ, ἡ δὲ δυστυχία, ὡς σπόγγος βεβρεγμένος ἐξαλείφει τὴν ἀνάμνησιν ἐκείνης· πικρὰ λήθη, πικροτέρα καὶ αὐτῆς τῆς δυστυχίας»· ὡσαύτως δὲ ᾄσματα ἐλπίδος καὶ χαρᾶς, δι' ὧν τελευτῶσιν αἱ *Εὐμενίδες*.

Ἡ ἰσχυροτάτη καὶ μάλιστα ἔνθους, τολμηρὰ τάσις καὶ ἀφθονωτάτη εἰς εἰκόνας ποίησις, ρωμαντικὴ ἤδη. ἂν θέλετε, εἶνε Σαιξπήρειος .....

Ὁ Αἰσχύλος ὁμιλεῖ περὶ ἔρωτος ὡς Schopenhauer καὶ περὶ τῆς Ἑλένης ὡς Dante Rosetti «Οὕτω λοιπὸν εἰσῆλθεν εἰς τὰ τείχη τῆς Τροίας, ἡ Ἑλένη ἐκείνη, ἤρεμον γέλασμα τῶν θαλασσῶν, ὅταν ὁ ἄνεμος πέσῃ, κάλλος ἐπισκοτίζον τὰ στίλβοντα κοσμήματα ...»

Οὐδὲν ἡμεῖς ἐπενοήσαμεν, οὔτε τὴν ἀγαθοεργίαν (καὶ μὴ ἀνθυποβάλλητε τὴν δουλείαν, διότι οἱ δοῦλοι εἶνε εὐτυχέστεροι ἐν ταῖς «Χοηφόροις» τῶν παρ'ἡμῖν χυδαίων), οὔτε τὴν ἀγνότητα (ἡ Κασσάνδρα εἶνε παρθένος· ἐπειδὴ δὲ δὲν παρεδόθη εἰς τὸν Ἀπόλλωνα, ἀφωσιώθη εἰς τὴν δυστυχίαν· ἡ Κασσάνδρα ἦτο ἐν Ἀθήναις ἡ προστάτις τῶν παρθένων, αἵτινες ἤθελον νὰ μείνωσιν ἄγαμοι· ἐτιμᾶτο δὲ κατά τινας θεσμοὺς ὑπὸ τῶν ἐθνικῶν ἐκείνων μοναχῶν).

Ἀπὸ τετρακοσίων καὶ δισχιλίων ἐτῶν μόνον αἱ μορφαὶ τῶν ἀνθρωπείων αἰσθημάτων μετεβλήθησαν. Αἰσθανόμεθα ἔτι τὴν ψυχὴν ἡμῶν συγκοινωνοῦσαν τῇ τοῦ παλαιοῦ Ἕλληνος ποιητοῦ· τοῦτο δὲ εἶνε μέγα εὐτύχημα. Διὰ τῆς νοήσεως ταύτης τῶν ἔργων τοῦ παρελθόντος, διὰ τῆς συμπαθείας, δι' ἧς ὑπερπηδῶμεν τοὺς ἀγῶνας, ἐκτείνομεν τὸ σημεῖον, ὅπερ ἐν τῷ χρόνῳ κατέχομεν, καὶ αὐξάνομεν συγχρόνως διὰ τῆς ἀγαθότητος καὶ τῆς ἀγάπης τῶν ἀνθρώπων τὸ σημεῖον, ὅπερ καπέχομεν ἐν τῷ διαστήματι. Τοῦτο δὲ τὸν βίον βιωτὸν ἀπεργάζεται.

Ἴσως δὲν εὕρητε τὸ πᾶν τελείως ἐν τῷ δράματι, ὅπερ πρόκειται νὰ διδαχθῇ. Ἀλλὰ θὰ ἐπανεύρητε (διὰ στίχων, ὧν δὲν ὑπάρχουσι καλλίτεροι ἐν τῇ φιλολογίᾳ ἡμῶν) τὴν ἀκαταπραΰντον διάνοιαν τοῦ κ. Leconte de Lisle, μᾶλλον ἀπανθρώπου τοῦ Αἰσχύλου. Εὐτυχῶς ὁ κ. Massenet θ' ἀναμίξῃ τὴν μουσικήν του, ἥτις εἶνε πλήρης χάριτος, γλυκύτητος, ἡδυπαθείας. Οὕτω δὲ οὐδὲν θὰ χάσητε.

JULES LEMAÎTRE.

---

1. *Εὐμ.* 657.
Καὶ τοῦτο λέξω, καὶ μαθ' ὡς ὀρθῶς ἐρῶ.
Οὐκ ἔστι μήτηρ ἡ κεκλημένου τέκνου
τοκεύς, τροφὸς δὲ κύματος νεοσπόρου·
Τίκτει δ' ὁ θρώσκων, ἡ δ' ἅπερ ξένῳ ξένη
ἔσωσεν ἔρνος, οἷσι μὴ βλάψῃ θεός.
Τεκμήριον δὲ τοῦδέ σοι δείξω λόγου.
Πατὴρ μὲν ἂν γένοιτ' ἄνευ μητρὸς· πέλας
μάρτυς πάρεστι παῖς Ὀλυμπίου Διός

* * * * *

οὐδ' ἐν σκότοισι νηδύος τεθραμμένη,
ἀλλ' οἷον ἔρνος οὔτις ἂν τέκοι θεός. Σ. Μ.

2. Στ. 735.
Ψῆφον δ' Ὀρέστῃ τήνδ' ἐγὼ προσθήσομαι.
μήτηρ γὰρ οὔτις ἐστίν ἥ μ' ἐγείνατο,
τὸ δ' ἄρσεν αἰνῶ πάντα, πλὴν γάμου τυχεῖν,
ἅπαντι θυμῷ...
Σ. Μ.

3. *Εὐμ.* 604.
ΟΡ. Τί δ' οὐκ ἐκείνην ζῶσαν ἤλαυνες φυγῇ;
ΧΟ. Οὐκ ἦν ὅμαιμος φωτὸς ὃν κατέκτανεν. Σ. Μ.
Πρβλ. καὶ 210 κ. ἑξ.

1. Στ. 213.
Ἡ κάρτ' ἄτιμα, καὶ παρ' οὐδὲν ἠρκέσω
Ἥρας τελείας καὶ Διὸς πιστώματα.
Κύπρις δ' ἄτιμος τῷδ' ἀπέρριπται λόγῳ,
ὅθεν βροτοῖσι γίγνεται τὰ φίλτατα.
Εὐνὴ γὰρ ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ μόρσιμος
ὅρκου 'στὶ μείζων τῇ δίκῃ φρουρουμένη.
Εἰ τοῖσιν οὖν κτείνουσιν ἀλλήλοις χαλᾷς
τὸ μὴ τίνεσθαι μηδ' ἐποπτεύειν κότῳ,
οὐ φημ' Ὀρέστην σ' ἐνδίκως ἀνδηλατεῖν. Σ. Μ.

1. *Εὐμ.* 178.
Ἔξω, κελεύω....
... ἀπαλλάσσεσθε μαντικῶν μυχῶν,
.....
Οὗτοι δόμοισι τοῖσδε χρίμπτεσθαι πρέπει·
ἀλλ' οὐ καρανιστῆρες ὀφθαλμωρύχοι
δίκαι σφαγαί τε σπέρματός τ' ἀποφθοραὶ
παίδων, κακοῦ τε χλοῦνις ἠδ' ἀκρωνία,
λευσμός τε καὶ μύζουσιν οἰκτισμὸν πολὺν
ὑπὸ ῥάχιν παγέντες. Ἦρ' ἀκούετε
οἵας ἑορτῆς ἔστ' ἀπόπτυστοι θεοῖς
στέργηθρ' ἔχουσαι; Σ. Μ.

ΡΩΣΙΚΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑ

ΑΕΤΟΣ ΚΑΙ ΑΡΑΧΝΗ*

(Μῦθος Κριλώφ.)

Βγαίνει ἀπ' τὰ σύννεφ' ἀετός, καὶ τὰ Καυκάσια βουνὰ
τὰ ὑπερύψηλα περνᾷ·
ἐπάνω κέδρου γηραιᾶς περήφανα καθίζει,
καὶ τὰς ἐκτάσεις γύρω του μὲ θάμβος ἀτενίζει.
Ἔλεγες, ἀπ' τὰ ὕψη του τῆς γῆς τὴν ἄκρη βλέπει!
Ποτάμι ἑλικοειδῶς ἐκεῖ στοὺς κάμπους ἕρπει.

Λειβάδια, δάση φαίνονται, ἡ φύσις ὅλη ἀνθίζει,
τῆς ἄνοιξης τὰ μαγικὰ στολίδια φορεμένη,
καὶ ἡ Κασπία θάλασσα, ἰδές, ἀγριεμένη
σὰν τὸ φτερὸ τοῦ κόρακα ἀπὸ μακρυὰ μαυρίζει.

—«Δόξα νὰ ἔχῃς, Ζεῦ θεέ, ποῦ κυβερνᾷς τὴν κτίσι!
Εἰδόκησ' ἡ σοφία σου φτερὰ νὰ μοῦ χαρίσῃ
ποῦ ὕψος δὲν εὑρίσκεται ὁποῦ νὰ μὴ το φθάνω»·
στὸν Δία λέγει ὁ ἀετός,
«καὶ θεωρῶ τὴν ἐμμορφιὰ τοῦ κόσμου ἀπὸ 'δῶ 'πάνω
ὁποῦ δὲν ἔφθασε θνητός.»
—«Τί καυχησιάρης εἶσαι δά, τί λόγια λές χαμέναι»
ἀπὸ κλαδὶ ἐκεῖ κοντὰ
ἀράχνη μιὰ τοῦ ἀπαντᾷ,
«μήπως ἐγὼ εὑρίσκομαι πιὸ χαμηλὰ 'πὸ σένα;»

Γυρίζει ὁ ἀετὸς εὐθὺς καὶ βλέπει· τί νὰ ἰδῇ;
τῷ ὄντι ἀπὸ πάνω του, σ' ἕνα μικρὸ κλαδὶ
μία ἀράχνη φαίνεται ποῦ ἔχει τεντωμένο
τὸ δίχτυ της τὸ τεχνικὸ καὶ λεπτοϋφασμένο.
Θὰ λεγες ἂν την ἔβλεπες σ' ἐκεῖνα 'κεῖ τὰ ὕψη,
τὸν ἥλιο ἀπ' τὸν ἀετὸ πῶς ἤθελε νὰ κρύψῃ.

—«Πῶς βρέθηκες στὰ ὕψη αὐτά;»
Ὁ ἀετὸς τὴν ἐρωτᾷ.
«Ἐδῶ τὰ πλέον δυνατὰ στὸ πέταμα πτηνὰ
νὰ ἔλθουν ὅλα δὲν τολμοῦν, δὲν εἶνε ἱκανά·
σὺ ἄπτερη, ἀδύνατη, ἀνέβης μοναχὴ σου;
—Μόνη δέν θ' ἀποφάσιζα νὰ ἀνεβῶ ποτέ μου.
—Τότε λοιπὸν πῶς βρέθηκες ἐπάνω 'δῶ; εἰπέ μου.
—Εἰς τὴν οὐρά σου κόλλησα καὶ μ' ἔφερες μαζῆ σου.
ἀλλὰ ἐδῶ νὰ κρατηθῶ μπορῶ χωρὶς ἐσένα,
καὶ τὸν μεγάλο περιττὸ νὰ κάνῃς εἰς ἐμένα·
καὶ μάθε ...» Ἀλλὰ ἔξαφνα φυσᾷ, σοῦ τὴν ἁρπάζει
ἀνεμοστρόβιλος σφοδρὸς καὶ κάτω τὴν τινάζει.

Δὲν ξεύρω πῶς εἰς τὸν καθένα,
ἀλλ' ὅσον ἀφορᾷ ἐμένα
μὲ τέτοια ἀράχνη φαντασμένη
μὲ φαίνεται πῶς μοιάζουνε πολλοὶ ἐκ τῶν ἀνθρώπων,
ὅσοι χωρὶς καθόλου νοῦν, ἀλλὰ καὶ δίχως κόπον
ὑψόνονται, εἰς τὴν οὐρὰν ἄρχοντος κολλημένοι.
Κρατοῦν τὴ μύτη τους ψηλά, θρασὺ ἀνοίγουν στόμα,
καὶ ὁ καθένας δύναμι ἀετοῦ θέλει νὰ δείξῃ·
ἐν ᾧ τοὺς φθάνει ἄνεμος ἔξαφνα νὰ φυσίξῃ
γιὰ νὰ συρθοῦν οἰκτρὰ στὸ χῶμα.

Π. Α. ΑΞΙΩΤΗΣ.

* Ὁ ἐν τῷ προηγουμένῳ φύλλῳ δημοσιευθεὶς κατὰ παράφρασιν τοῦ κ. Παράσχου Ἀετὸς τοῦ μακαρίτου Ὀθωμανοῦ λογίου, ἀλλ' ἥκιστα προσφιλοῦς τοῖς Ἕλλησι Κιαμὴλ βέη, εἶνε ἂν οὐχὶ ὑστερότοκος ἀδελφός, βεβαίως ὅμως πρῶτος ἐξάδελφος τοῦ σήμερον δημοσιευομένου Ἀετοῦ τοῦ Κριλώφ. Οἱ ἀναγνῶσται ἡμῶν ἂς κρίνωσι τίς τῶν ἀετῶν τούτων εἶνε ὑψιπετέστερος, καὶ ἂς μᾶς εἴπωσιν οἱ βουλόμενοι τὴν γνώμην των.

Ο ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΑΡΧΗΣ ΕΒΡΑΡΔΟΣ

(Μικρὸν μυθιστόρημα)

(Συνέχεια)

Ὡς πάντες σχεδὸν οἱ διάσημοι ἄνδρες, οἵτινες ἔλαβον μέρος εἰς τοὺς ἐν Ἀφρικῇ πολέμους, οὕτω καὶ ὁ Ἐβράρδος ἦτο στρατιώτης ἅμα καὶ γεωργός· ἔδωκεν ὅθεν εἰς τὸν Παῦλον ἀρκετὰς καλὰς συμβουλάς. Ἀλλ' ἐκτὸς τῆς γεωπονίας συνδιελέγοντο καὶ περὶ μυρίων ἄλλων πραγμάτων, ὡς συνήθως συμβαίνει μεταξὺ φίλων, οἵτινες μὴ δυνάμενοι νὰ διαμείνωσιν ἐπὶ πολὺ ὁμοῦ, σπεύδουσι νὰ ἐκδηλώσωσι τὰ αἰσθήματά των καὶ ν' ἀνακοινώσωσιν ἀμοιβαίως τὰς σκέψεις των. Ὁ Παῦλος ἀνεύρισκε τὸν ἀνάδοχόν του τοιοῦτον, οἷον ἐδιδάχθη νὰ ἀγαπᾷ, ἐν ᾧ ὁ Ἐβράρδος διέβλεπεν ἐν τῷ Παύλῳ τὴν εἰκόνα τῆς νεότητός του.

Ἦλθεν ἡ ἑσπέρα. Εἶχον γευματίσῃ καὶ ἐκάθηντο εἰσέτι εἰς τὴν τράπεζαν συνδιαλεγόμενοι. Ὁ ἥλιος εἶχε δύσῃ, ἡ δὲ σελήνη πλήρης καὶ φεγγοβολοῦσα ἀνέτελλεν ἐκ τοῦ ἑτέρου μέρους τοῦ ὁρίζοντος. Ἡ ὥρα τοῦ ἀποχαιρετισμοῦ προσήγγιζεν. Ὁ Παῦλος ἦτο μελαγχολικός, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ Ἐβράρδος ἐφαίνετο συγκεκινημένος. Δὲν ριζοῦνται διὰ τοῦ χρόνου μόνου αἱ φιλίαι. Καλλίτεραι πολλάκις καὶ διαρκέστεραι εἶνε αἱ ταχέως συναπτόμεναι.

— Διῆλθον εὐφρόσυνον ἡμέραν, ἣν οὐδέποτε θέλω λησμονήσῃ, εἶπεν ὁ Ἐβράρδος. Ἀναχωρῶ λυπούμενος ὅτι σὲ ἀποχωρίζομαι τόσον ταχέως, ἀλλὰ καὶ εὐχαριστημένος ἐκ σοῦ, ἀγαπητέ μου Παῦλε. Οἱ γονεῖς σου ἦσαν ἐξαίρετοι ἄνθρωποι, καὶ σὲ θεωρῶ ἄξιον υἱὸν αὐτῶν. Ἀποφασίσας νὰ ζήσῃς εἰς τοὺς ἀγρούς σου ἐξεδήλωσας σπανίαν εὐθυκρισίαν καὶ μετριοφροσύνην οὐ τὴν τυχοῦσαν. Αὐτὸ πρέπει νὰ πράττωσιν ὅλοι ἐκεῖνοι, οὓς ἡ γῆ ἐπλήρωσε διὰ τῶν ἀγαθῶν της. Ἡ γῆ δὲν ἀπαιτεῖ μόνον βραχίονας· ἔχει ἀνάγκην ἐπίσης καὶ πρὸ παντὸς πιστῶν καὶ εὐγνωμόνων καρδιῶν. Ἐπίτρεψόν μοι ἤδη νὰ σοὶ δώσω μίαν τελευταίαν συμβουλήν. Ὁ ἄνθρωπος δὲν ἐγεννήθη ἵνα ζῇ μόνος, καὶ ἡ εὐτυχία του δὲν εἶνε τελεία, ἐὰν δέν την συμμερίζηται μετ' ἄλλου τινός. Ἀφ' οὗ αἰσθάνεσαι τὸν ἑαυτόν σου ρέποντα πρὸς βίον τακτικόν, ἁπλοῦν καὶ ἐργατικόν, καλὸν εἶνε νὰ νυμφευθῇς: πρέπει ἄνευ βραδύτητος νὰ ζητήσῃς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ τὴν συμπλήρωσιν τοῦ βίου σου. Σπανίως εὐλογεῖ ὁ Θεὸς τὴν ἄνευ γυναικὸς καὶ τέκνων οἰκίαν, καὶ αὐτὴ δὲ καθ' ἑαυτὴν ἡ ἐργασία εἶνε μηδὲν ἄνευ ἔρωτος καὶ ἀφοσιώσεως. Νυμφεύθητι, φίλε μου· ζήτησον ἀγαθήν τινα γυναῖκα, ἥτις νὰ γείνῃ ἡ χαρὰ τοῦ οἴκου σου, νέαν τιμίαν καὶ μετριόφρονα ἐνοῦσαν τὴν χάριν μετὰ τῆς ἀγαθότητος, μίαν σύντροφον τέλος πάντων.....

Δὲν ἐπρόφθασε νὰ τελειώσῃ. Ὁ Παῦλος εἶχεν ἀποκρύψῃ τὸ πρόσωπον ἐν ταῖς χερσί του, μετὰ πολλοῦ δὲ κόπου συνεῖχε τοὺς ἐξογκοῦντας τὸ στῆθός του λυγμούς. Κύριος ἄχρι τοῦδε τοῦ ἑαυτοῦ του ἐδεικνύετο πρὸς τὸν φίλον του εὐτυχὴς καὶ μειδιῶν. Ἀλλ' ὁ Ἐβράρδος ἐν ἀγνοίᾳ του ἐκέντησε πληγὴν αἱμοσταζουσαν εἰσέτι, καὶ ὁ δυστυχὴς νέος καταβεβλημένος ὑπὸ τῆς λύπης, ἐξηντλημένος δὲ ἤδη ὡς ἐκ τῆς ἐπὶ ὁλόκληρον τὴν ἡμέραν ὑποκρίσεως, ἐλησμόνησεν ἑαυτὸν καὶ ἐπροδόθη. Ἐπὶ τῷ ἀπροόπτῳ τούτῳ θεάματι ὁ συνταγματάρχης ἠγέρθη, καὶ λαβὼν τὸν Παῦλον εἰς τὰς ἀγκάλας του τὸν ἠρώτα μετὰ πατρικῆς στοργῆς.

— Τί ἔχεις; Ἴσως χωρὶς νὰ το θέλω ἔθιξα λυπηράν τινα χορδὴν τῆς καρδίας σου; Ἔχεις λοιπὸν θλίψιν τινά; Διατί δέν μοι ἀνέφερες τίποτε; Ὀμίλει, τί ὀφείλω νὰ πράξω; Δύναμαι νὰ διαθέσω εἰσέτι ἡμέρας τινάς. Θέλεις νά τας διέλθω μετὰ σοῦ; Ἡ παρουσία μου βεβαίως δέν θά σε θεραπεύσῃ, ἀλλ' ἴσως σὲ ἀνακουφίσῃ.

— Ὄχι, ὄχι, ἀναχωρήσατε! ἀνέκραξεν ὁ Παῦλος μὴ συγκρατούμενος πλέον. Ἀναχωρήσατε, ἀλλὰ συμπεριλάβετε καὶ ἐμὲ μεθ' ὑμῶν· ἀποσπάσετέ με ἀπ' ἐδῶ, μή με ἐγκαταλείψητε μόνον, μή με ἀφήσητε ν' ἀποθάνω ἐκ μελαγχολίας καὶ ἀπελπισίας!

— Πραΰνθητι, εἶπεν ὁ Ἐβράρδος κρατῶν τὴν κεφαλὴν τοῦ Παύλου εἰς τὰς χεῖράς του καὶ στηρίζων αὐτὴν ἐπὶ τοῦ στήθους του. Ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ὑποφέρεις, τὸ ὑπέφερον καὶ ἄλλοι πρὸ σοῦ. Ἐμπιστεύθητί μοι πρότερον τὰς θλίψεις σου, καὶ ἔπειτα ἀποφασίζομεν ἂν πρέπει ν' ἀναχωρήσῃς ἢ νὰ μείνῃς.

— Ναί, φίλε μου, ναί, θά σάς τα διηγηθῶ ὅλα.

Καὶ ἀφ' οὗ κατεπραύνθη καὶ συνῆλθεν, ὁ Παῦλος διηγήθη τὰ ἑξῆς.

— Ἐγκατέλειψα τοὺς Παρισίους καὶ ἐπανῆλθον ἐνταῦθα χωρὶς νὰ μαντεύσω ὅτι εἰς τὴν πραξίν μου ταύτην ἐνυπῆρχε φιλοσοφία τις. Οὐδέποτε θυσία ἐξετελέσθη ἁπλούστερον καὶ εὐκολώτερον. Μεταξὺ τῶν φίλων καὶ τῶν γνωρίμων μου ἐρρέθη ὅτι ἀπεχώρουν ἕνεκα βαρυθυμίας, ἕνεκα τῆς πληγωθείσης ματαιοδοξίας μου, καὶ ἴσως ἀκόμη ἕνεκα ἀποτυχόντος τινὸς πάθους· οὐδὲν τούτων ἦτο ἀληθές. Κατενόουν ὅτι ἡ μετριότης εἴς τε τὰ γράμματα καὶ τὴν καλλιτεχνίαν εἶνε ἡ χειρίστη τῶν θέσεων. Εἶχον διερευνήσῃ καλῶς τὸν ἑαυτόν μου καὶ ἀπεσκοράκισα τὰς χιμαίρας μου, πρὶν ἢ με ἀποχαιρετήσωσιν ἐκεῖναι. Οὐδὲν πρόωρον αἴσθημα εἶχε πικράνῃ τὴν νεότητά μου, καὶ αἱ μικραὶ περὶ τοῦ κόσμου γνώσεις μου μοὶ ἐπέτρεπον ν' ἀναχωρήσω ἄνευ θλίψεως ἢ ἐπιθυμιῶν· ἐν ἄλλαις λέξεσιν ἡ καρδία μου ἦτο ἐλευθέρα καὶ ὁ νοῦς μου ὑγιής. Ἐὰν ἡ εὐτυχία εὑρίσκεται εἰς τὴν ψυχικὴν γαλήνην, ἠδυνάμην νὰ θεωρῶμαι εὐτυχής. Ἐνταῦθα ἔφθασα περὶ τὰ τέλη μακροῦ καὶ βαρέος χειμῶνος, μικρὸν δὲ μετὰ τὴν ἀφιξίν μου ἐπῆλθεν αἴφνης διὰ μιᾶς ἡ ἀνοιξις μετὰ πάσης αὐτῆς τῆς καλλονῆς, ὡς εἰ ἤθελε νὰ ἑορτάσῃ τὴν ἐπάνοδόν μου καὶ νά μοι προσφωνήσῃ τὸ «ὡς εὖ παρέστης». Ὁ τόπος ἡμῶν στερεῖται ἐν γένει μεγαλείου, ἀλλὰ κατὰ τὴν ἄνοιξιν παρέχει ἀνέκφραστον ἡδονήν. Ἡ χαρά μου ὅτι εὑρισκόμην εἰς τὴν ἐξοχὴν ταύτην ἐν μέσῳ τῶν ἔργων καὶ τῶν ἀσχολιῶν, ἐφ' αἷς ἐγεννήθην, ἡ εὐχαρίστησις ὅτι θὰ ἐβίουν κατὰ τὰς ὀρέξεις μου, ἡ πρὸς τὰ καλὰ τάσις καὶ αἱ ἀγαθαὶ προθέσεις, ὑφ' ὧν ἐνεφορούμην, καὶ τί νὰ σάς εἴπω ἀκόμη; ἡ λαμπρότης τοῦ οὐρανοῦ, ἡ διαύγεια τῆς ἀτμοσφαίρας, ἡ ὀσμὴ τῶν ἀνθέων, ἅτινα κατεστόλιζον τὴν γῆν, ὅλα ταῦτα μὲ ἐνέβαλλον εἰς ἀδιάλειπτον ἡδονήν, πέραν τῆς ὁποίας οὐδὲν ἕτερον ἐπεθύμουν.

Ἐν τούτοις μετὰ παρέλευσιν ἑβδομάδων τινῶν ἐνδιαφέρον ἀπρόοπτον καὶ δυσπερίγραπτον εἰσέδυ ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἐν τῇ καρδίᾳ μου. Ἑκάστην πρωίαν κατὰ τὴν αὐτὴν ὥραν ἔβλεπον διερχομένην ἐκ γειτονικῆς ὁδοῦ νεανιδά τινα ἔριππον, συνοδευομένην ὑπὸ γέροντος ὑπηρέτου. Τὴν βλέπω ἀκόμη προβαίνουσαν ἐν μέσῳ τῶν αἱμασιῶν καὶ τῶν ἠνθισμένων δένδρων μὲ τὸ Ἰταλικὸν ψιάθινον πηλίδιόν της, μὲ τὸ ἐκ κυανοῦ κασμιρίου ἐπιθωράκιόν της τὸ συνεσφιγμένον κατὰ τὴν μέσην διὰ δερματίνης ζώνης, καὶ μὲ τὸ κυματίζον λευκὸν ἱματίόν της. Μόλις ἦτο δέκα καὶ ἐννέα ἐτῶν, παρὰ πᾶσαν δὲ τὴν ἐπὶ τοῦ προσώπου της ἐπικεχυμένην χροιὰν μελαγχολίας, τοιαύτη ἦτο ἡ λάμψις τῆς νεότητός της, ὥστε ἐν μέσῳ τῆς περικαλλοῦς φύσεως ἐφαίνετο ὡς εἰ ἦτο καὶ αὐτὴ ἓν ἐκ τῶν θελγήτρων τῆς ἀνοίξεως. Τὰς ἑσπέρας ἐπανήρχετο διὰ τῆς αὐτῆς ὁδοῦ, σπανίως δὲ συνέπιπτε νὰ μὴ εὑρίσκωμαι ἐπὶ τοῦ οὐδοῦ τῆς θύρας μου κατὰ τὴν ὥραν τῆς ἐπανόδου της. Τὴν ἐχαιρέτων μετὰ σεβασμοῦ, ἐκείνη δὲ ἔκλινε χαριέντως τὴν κεφαλὴν καὶ περιωριζόμεθα εἰς τοῦτο καὶ μόνον. Ἤμην σχεδὸν ἄγνωστος ἐν τῷ τόπῳ. Ὅτε κατὰ πρώτην φορὰν ἀνεχώρησα ἤμην δωδεκαέτης, δὲν ἐπανηρχόμην δὲ ἢ κατὰ μακρὰς περιόδους, καὶ εἶχον λησμονήσῃ καὶ αὐτὰ τὰ ὀνόματα τῶν γειτόνων μου. Ἀνευ ὀπισθοβουλίας ἢ σκοποῦ τινος, ἀλλ' ἁπλῶς χάριν περιεργείας ἠθέλησα νὰ μάθω τίς ἦτο ἡ ὡραία αὕτη νεᾶνις καὶ ἔμαθον ὅτι ἦτο ἡ δεσποσύνη Μάρθα δὲ Σαμλιέ· ἡ οἰκογένειά της κατῴκει εἰς μικρὰν ἀπὸ τοῦ κτήματός μου ἀπόστασιν. Μετέβαινε δὲ τοιουτοτρόπως καθ' ἑκάστην εἰς τὸν μικρὸν πύργον τῶν Ἀλωνίων παρὰ τῇ φίλῃ της δεσποσύνῃ Θηρεσίᾳ δὲ Λαβαρὲν, νεανιδι ἐπίσης ὡραίᾳ, ὡς ἔλεγον, ἧς ἡ ὑγεία προσβληθεῖσα κακῇ τῇ μοίρᾳ παρεῖχε σοβαρὰς ἀνησυχίας. Ὅλην τὴν ἡμέραν διέμενε παρὰ τὸ προσκεφάλαιον τῆς προσφιλοῦς ἀσθενοῦς, ἐπέστρεφε δὲ οἴκαδε τὸ ἑσπέρας. Ἀληθότως πως ἀπέκτησα τὴν ἕξιν νά την βλέπω, καὶ ἐπὶ τέλους συνεμερίσθην τὰ αἰσθήματα τῆς καρδίας της. Μόλις ἐνεφανίζετο μακρόθεν, διηρεύνων μετ' ἀγωνίας τὸ ἦθος καὶ τὴν φυσιογνωμίαν της καὶ ἐλυπούμην ἢ ἔχαιρον κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς μελαγχολίας της. Ἐπὶ τέλους ἐσχηματίσθη μεταξύ μας εἶδός τι σιωπηλῆς συννενοήσεως. Ἀναμφιβόλως εἶχε μαντεύσῃ ὅτι ἤμην ἐν γνώσει τῶν ἀγωνιῶν της καὶ ὅτι τὰς συνεμεριζόμην· διότι διερχομένη μοὶ ἐκοινοποίει πάντοτε τὸ δελτίον τῆς ἡμέρας εἴτε δι' ἡμιμειδιάματος εἴτε διὰ βλέμματος θλιβεροῦ. Οὐδεμία ὑπῆρχεν εἰς πάντα ταῦτα ἐρωτοτροπία· καὶ ὅμως, θά το πιστεύσητε; τὰ ἁπλᾶ ταῦτα ἐπεισόδια μὲ ἀπησχόλουν καθ' ὁλοκληρίαν. Ἐνδιεφερόμην διὰ τὴν δεσποσύνην Λαβαρὲν ὡς νά την ἐγνώριζον· ἀλλὰ καὶ ἂν την ἐγνώριζον ἀκόμη, δὲν θὰ ἠσθανόμην ὑπὲρ αὐτῆς τρυφερωτέραν λύπην καὶ ζωηροτέραν συμπάθειαν. Διενοούμην ἀείποτε τὰς δύο φίλας, τὰς ἔβλεπον ἀκόμη καὶ καθ' ὕπνον, καὶ, παράδοξον φαινόμενον, τόσον καθ' ὕπνον ὅσον καὶ ἐν τῇ διανοίᾳ μου δὲν κατώρθουν νά τας διαχωρήσω τὴν μὲν ἀπὸ τῆς δέ· ἦσαν πάντοτε ὁμοῦ ἡνωμέναι. Ἅμα ἐφαίνετο ἡ εἰκὼν τῆς πλήρους χάριτος καὶ σφρίγους δεσποσύνης δὲ Σαμλιέ, σχεδὸν ἀμέσως ἐτίθετο παρ' αὐτῇ εἰκὼν ὠχρὰ καὶ φθίνουσα. Μετὰ μεσημβρίαν ἡμέρας τινὸς χλιαρᾶς ἐκ τῶν τελευταίων τοῦ Μαΐου, εἰργαζόμην ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ μου ἀποπειρώμενος ὅπως διασκεδάσω τὸν νοῦν μου. Ἡ Μάρθα δὲν εἶχεν ἐπανέλθῃ ἀπό τινων ἡμερῶν ἐκ τῶν Ἀλωνίων, καὶ ἀπαίσιαι προαισθήσεις μὲ ἐταράττον. Αἴφνης ἤκουσα ξηρὸν καὶ ἀργυρόηχον κωδωνισμόν, ὅστις ἐπανάλαμβανόμενος τακτικῶς καὶ κατὰ προσεγγίζοντα διαστήματα ἐφαίνετο ὡσεὶ προχωρῶν διὰ μέσου τῶν ἀγρῶν. Πρὸ καιροῦ δὲν εἶχον ἀκούσῃ τὸν ἦχον ἐκεῖνον καὶ ὅμως τὸν ἀνεγνώρισα· ἡ καρδία μου συνεστάλη. Διὰ μιᾶς εὑρέθην εἰς τὴν ὁδόν, ἐκεῖ δὲ εἶδον παρελαύνουσαν μακρὰν σειρὰν ἀνδρῶν, γυναικῶν καὶ νεανίδων ὄπισθεν δύο παίδων κρατούντων, ὁ μὲν τὸν σταυρόν, ὁ δὲ τὸν κωδωνίσκον, καὶ ἑνὸς ἱερέως ἐν ἀμφίοις ἔχοντος ἀνὰ χεῖρας τὴν Ἁγίαν Μετάληψιν.

— Ποῦ πηγαίνετε λοιπόν; ἠρώτησα πτωχήν τινα γυναῖκα.

— Εἰς τὰ Ἀλώνια.

Ἠκολούθησα μηχανικῶς τὴν συνοδείαν καὶ μετὰ δίωρον πορείαν, χωρὶς νὰ σκεφθῶ νὰ ἐξηγήσω τὸ παρασῦρόν με αἴσθημα, διηρχόμην τὴν αὐλὴν οἰκίας τινός, ἀνηρχόμην τὰς βαθμίδας τῆς κλίμακος καὶ εἰσηρχόμην μετὰ τοῦ πλήθους εἰς εὐρύχωρον ἡμιφώτιστον δωμάτιον, πλῆρες ἀναθυμιάσεων αἰθέρος. Ὅλα τὰ ἐξώφυλλα τῶν παραθύρων ἦσαν κεκλεισμένα, μόνον τὰ ὑελωτὰ ἦσαν ἠνεῳγμένα. Τὸ πλῆθος εἰσαχθὲν ἐγονυπέτησεν. Ἐγὼ ἔστην παρὰ τὴν θύραν καὶ παρετήρουν εἰς τὸ βάθος τῆς αἰθούσης στενὴν καὶ ἄνευ παραπετασμάτων κλίνην μοναστικῆς ἁπλότητος, φωτιζομένην ὑπὸ δύο λαμπάδων. Προσκεφάλαιόν τι χαμηλὸν ἐχρησίμευεν ὡς φωλεὰ εἰς πρόσωπον κάτωχρον, οὐτινος τὰ βλέφαρα ἦσαν ἠμίκλειστα καὶ τὰ χείλη ὑπομειδιῶντα, οἱ δὲ χαρακτῆρες ἐδείκνυον ἀγνότητα οὐδόλως ἀλλοιωθεῖσαν ὡς ἐκ τῆς παθήσεως, καὶ ἀπηύγαζον παιδικὴν ὅλως χάριτα καὶ λεπτότητα. Δύο μέλανες πλόκαμοι ἔπιπτον ἔνθεν καὶ ἔνθεν τῆς κεφαλῆς ἐπὶ τῆς κλίνης· οἱ βραχίονες ἦσαν ἀσκεπεῖς καὶ αἱ χεῖρες συνηνωμέναι. Γυνή τις, ἡ μήτηρ, ἵστατο παρὰ τὸ προσκεφάλαιον ἀναυδος καὶ περίλυπος· παρ' αὐτῇ δὲ εὑρίσκετο ἡ Μάρθα ἠλλοιωμένη καὶ κλαίουσα. Ἐνόμιζον ὅτι ὠνειρευόμην· δὲν ἀντελήφθην δὲ τῆς πραγματικότητος, εἰμὴ ὅτε εἶδον τὸν ἱερέα κύπτοντα πρὸς τὴν θνήσκουσαν. Πῶς! ἡ νεᾶνις αὕτη ἔμελλε ν' ἀποθάνῃ; Δίκαιε Θεέ, διατί ἡ ὀργὴ αὕτη; Τί ἔπραξε; καὶ τί ἠδύνατο νὰ ἐπανορθώσῃ ἡ Ἁγία Μετάληψις, ἣν ἔμελλε νὰ λάβῃ; Ὀποῖαι κακαὶ λέξεις ἐξῆλθόν ποτε τοῦ στόματός της; Ὀποῖαι ἔνοχοι ἰδέαι ἐτάραξαν τὴν καρδίαν της; Ποῦ ἄρά γε τὴν ἔφερον οἱ δύστηνοι μικροὶ πόδες της; Κατέπεσα γονυκλινὴς καὶ μετ' ἐνθέρμου πίστεως παρεκάλεσα τὸν Ὕψιστον νὰ δωρήσῃ τὴν ζωὴν εἰς τὸ ἀθῷον καὶ γλυκὺ ἐκεῖνο πλάσμα. Διὰ τὴν σωτηρίαν του προσέφερον πάντα τὰ ἀγαθά μου, πᾶσαν χαρὰν καὶ εὐδαιμονίαν, ἣν ἠδυνάμην νὰ ἐλπίζω ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Προσηυχήθην μετὰ ζέσεως ἐπὶ πολύ· ὅτε δὲ ἀνηγέρθην, ὁ μὲν ἱερεὺς εἶχεν ἀπέλθῃ, τὸ δὲ πλῆθος ἀπεσύρετο σιωπηλῶς.

Ἐνύκτωσε καὶ ἐγὼ ἀκόμη περιεφερόμην περὶ τὰ Ἀλώνια. Τί ἔπραττον ἐκεῖ; Τί προσεδόκων; Ἀκαταβλητος μαγεία μὲ συνεκράτει παρὰ τῇ φλοιᾷ τῆς τεθλιμμένης οἰκίας· ἔτεινον τὸ οὖς πρὸς πάντα κρότον· παρηκολούθουν τεθορυβημένος τὰς κινήσεις τῶν ὑπηρετῶν· ἑκάστη μετακίνησις τοῦ φωτὸς ἐν τοῖς δωματίοις ἐπηύξανε τοὺς φόβους ἢ τὰς ἐλπίδας μου. Κατά τινας στιγμὰς ἐνόμιζον ὅτι αἱ εὐχαί μου εἰσηκούσθησαν παρὰ τοῦ Θεοῦ καὶ ὅτι ἡ προσφορά μου ἐγένετο δεκτή. Ἐπὶ τέλους ἔλαβον τὴν πρὸς τοὺς Ὠβιέρους ὁδόν. Ἐν ᾧ ἐπλησίαζον εἰς τὴν κατοικίαν μου ἡ δεσποσύνη δὲ Σαμλιέ, ἥτις ἤρχετο κατόπιν μου, ἀναγνωρίσασά με ἐσταμάτησε τὴν ἵππον της.

— Λοιπόν, δεσποσύνη, λοιπόν; ἠρώτησα μὲ τρέμουσαν φωνήν.

— Λοιπόν, κύριε, ἀπήντησεν ἐκείνη ἠρέμα, πᾶσα ἐλπὶς δὲν ἀπωλέσθη· ἡ πρὸ τοσούτου καιροῦ ἀναμενομένη σωτηρία κρίσις ἔφθασε τέλος πάντων. Ὁ Θεὸς θὰ κάμῃ τὰ ἐπίλοιπα. Ἤλθατε νὰ συμπροσευχηθῆτε μεθ' ἡμῶν· σᾶς εὐχαριστῶ.

Περαίνουσα τὰς λέξεις ταύτας μοὶ ἔτεινε τὴν χεῖρά της, ἣν ἐγὼ ἥρπασα καὶ κατησπάσθην.

Μετά τινας ἡμέρας ἐμάνθανον ὅτι ἡ δεσποσύνη Λαβαρὲν ἦτο ἐκτὸς κινδύνου.

Ἡ Μάρθα δὲ ἐγκατασταθεῖσα ἐν Ἀλωνίοις ἐφ' ὅσον θὰ διήρκει ἡ ἀνάρρωσις δὲν διήρχετο πλέον πρὸ τῆς οἰκίας μου. Κατελήφθην τότε ὑπὸ θανασίμου ἀνίας. Δὲν εἶχον πλέον ὄρεξιν, ἐξηρχόμην ἄνευ σκοποῦ, ἐπανηρχόμην ἄνευ αἰτίας καὶ ἔκλαιον χωρὶς νὰ ἠζεύρω διατί. Τὴν ἔκτακτον ταύτην κατάστασιν τῆς καρδίας μου δὲν ἠδυνάμην ν' ἀποδώσω ἢ εἰς τὴν δεσποσύνην δὲ Σαμλιὲ καὶ μολαταῦτα τὸ αἴσθημά μου ἦτο ἐπὶ τοσοῦτον ἀόριστον καὶ συγκεχυμένον ὥστε δὲν ἠξευρα ἂν πράγματι τὴν ἠγάπων. Πόσον ἤμην ἤδη μακρὰν τῆς κατὰ τὴν ἄφιξίν μου γοητείας ἐκείνης, περὶ ἧς σᾶς ὡμίλουν πρὸ ὀλίγου! Οὐδεμίαν εὕρισκον πλέον εὐχαριστησιν εἰς ὅλα τὰ ἀγαθὰ καὶ τὰς τέρψεις, ἃς εἶχον. Τότε μόνον παρετήρησα ὅτι ἐξέλαβον ὡς εὐδαιμονίαν πᾶν ὅ,τι δὲν εἶνε ἢ τὸ φάσμα αὐτῆς. Ἡ οἰκία μοὶ ἐφαίνετο κενὴ καὶ οἱ ἀγροὶ ἔρημοι, ἡ ἀπομόνωσις δὲ αὕτη μὲ κατέτρυχε.

Παρῆλθον οὕτω πως μῆνές τινες. Ἐγίνωσκον ὅτι ἡ δεσποσύνη Θηρεσία εἶχεν ἀναρρώσει ἐντελῶς. Ἀλλὰ δὲν εἶχον ἐπανίδη τὴν Μάρθαν καὶ ἐσκεπτόμην νὰ ταξειδεύσω. Ἡμέραν τινὰ ἤμην ἐν τῷ σπουδαστηρίῳ μου· εὐλογημένη ἔστω καὶ ἀνεξάλειπτος ἐν τῇ μνήμῃ μου ἡ ἄλλως τε ὁλεθρία δι' ἐμὲ ἡμέρα ἐκείνη! Τὸ θέρος ἦτο περὶ τὰ τέλη του, ἀλλ' ὁ καύσων ὑπερβολικὸς εἰσέτι καὶ ἀνυπόφορος. Εἶχον ἀποκοιμηθῆ ἐπί τινος ἀνακλίντρου, ἀφυπνίσθην δὲ ὑπὸ τοῦ κρύτου τῶν κερκυνῶν. Κάταιγὶς σχηματισθεῖσα ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ ἔμελλε νὰ ἐκραγῇ ἐπὶ τῆς πεδιάδος. Ἡ βροχὴ ἔπιπτεν ἤδη εἰς χονδρὰς ψεκάδας, ὅτε μοι ἐφάνη ὡς νὰ ἤκουσα πτῆσιν ἐπτοημένων περιστερῶν καταφευγουσῶν εἰς τὰς βαθμίδας τῆς οἰκίας μου. Ἦσαν ἐκεῖναι αἱ δύο φίλαι. Παρασυρθεῖσαι ὑπὸ τῶν θελγήτρων τοῦ περιπάτου ἢ μᾶλλον ἐλαυνόμεναι ὑπό τινος φιλελεήμονος σκοποῦ, διότι ὁ ὑπηρέτης των ἔφερεν ἀνὰ χεῖρας δέσμην ἱματισμῶν, εἶχον ἀπομακρυνθῆ τῶν Ἀλωνίων καὶ καταληφθεῖσαι αἴφνης περὶ τὰς γαίας μου ὑπὸ τῆς καταιγίδος ἤρχοντο ἐκοῦσαι ἄκουσαι νὰ εὕρωσι καταφύγιον εἰς Ὠδιέρους. Ἐννοεῖτε καλλιστα ὅτι δέν τας ἄφησα εἰς τὴν θύραν, δύνασθε δὲ νὰ φανταισθῆτε τί ἠσθάνθην ὑποδεχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου τὰς δύο θελκτικὰς ἐκείνας νεάνιδας, τὴν μίαν ἀπαστράπτουσαν ἐκ τοῦ ξανθοῦ καὶ λευκοῦ κάλλους της, τὴν δ' ἄλλην λεπτήν, ἀδύνατον, ἀλλὰ μεστὴν δειλιώσης καὶ κεκρυμμένης χάριτος. Ἦσαν ἐνδεδυμέναι ἀπαραλλάκτως· ἡ ὁμοιότης δὲ αὕτη τοῦ ἱματισμοῦ ἐπηύξανεν, ἀγνοῶ πῶς, τὰ θέλγητρα ἑκατέρας. Δὲν ἐδυσκολεύθην νὰ τας ἐξημερώσω· ἀμφότεραι εἶχον τὴν ἀγνὴν ἐλευθερίαν τῆς ἀθῳότητος, ἥτις οὐδέποτε εὑρίσκεται ἐν ἀμηχανίᾳ, ἡ Μάρθα δὲ πρὸς τοῖς ἄλλοις ἐκέκτητο καὶ τὴν ζωηρὰν εὐθυμίαν ἀνθρώπου τὸν ὁποῖον τὰ πάντα εὐχαριστοῦσι. Διὸ καίτοι νεωτέρα ταύτης κατὰ δύο ἢ τρία ἔτη, ἡ Θηρεσία ἐφαίνετο κάπως θετικωτέρα καὶ μᾶλλον περιεσκεμμένη, εἴτε ἕνεκα τῆς ἰδιοσυγκρασίας της, εἴτε διότι ἡ πνοὴ τοῦ θανάτου τὴν κατέστησε προώρως σοβαράν. Ὅτε ἦλθεν ἦτο κάτωχρος καὶ ριγῶσα. Ἤναψα πυρὰν ἐκ κλημάτων καὶ τὴν ἐτοποθέτησα παρὰ τὴν ἑστίαν. Ἐν ᾧ δὲ ἀνελάμβανεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον, ἐγὼ δὲν ἠδυνάμην ν' ἀποσπάσω τὰ βλέμματά μου ἀπὸ τῆς παιδίσκης ἐκείνης, ἣν εἶδον κατὰ πρώτην φορὰν ἐν μέσῳ νεκρικῶν προπαρασκευῶν, καὶ ἥτις εὑρίσκετο τώρα ἐδῶ ὑπὸ τὴν στέγην μου ζῶσα, ἐκ νεκρῶν ἀναστᾶσα. Ἐξήταζον μετὰ περιεργίας πάσας τὰς κινήσεις της, καὶ ἐκθαμβούμενος μέχρις ἐκστάσεως, συνεκινούμην ἐνδομύχως βλέπων αὐτὴν ἀποσύρουσαν τὰς χειρίδας της, φέρουσαν τὴν χεῖρα ἐπὶ τῆς κόμης ἢ θέτουσαν τοὺς πόδας πρὸ τῆς πυρᾶς· ὅτε δὲ ἀνήγειρεν ἐπ' ἐμοῦ τοὺς κυανοῦς ὀφθαλμούς της, τοὺς ὀφθαλμοὺς οὓς εἶδον ἄλλοτε ἐσβεσμένους ὑπὸ τὰ ἠμίκλειστα βλέφαρα, συνετταρτώμην μέχρι βάθους ψυχῆς. Ὡς πρὸς τὴν Μάρθαν, ὦ! ἐκείνη ἀπὸ τῆς πρώτης στιγμῆς εἶχε κάμη κατοχὴν τοῦ δωματίου μὲ τοιαύτην ἐλευθερίαν ὡς εἰ εὑρίσκετο παρὰ τῷ ἀδελφῷ της. Ἐπήγαινε, ἤρχετο, ἐξήταζε τοῦτο ἢ ἐκεῖνο, ἔφερε τὰ πάντα ἄνω κάτω, ἐπιδιόρθωνε τὰ σκιαγραφήματά μου ἢ δράττουσα τὸν χρωστῆρα ἐνέσπειρεν ἐπί τινος τοπογραφίας, ἣν εἶχον σκιαγραφήσῃ τὴν προτεραίαν, πτηνά, πρόβατα καὶ δένδρα τοῦ ἄλλου κόσμου. Ἡρώτων ἐμαυτὸν ἂν ἐκείνη ἦτο εἰς τὸν οἶκόν μου ἢ ἐγὼ εἰς τὸν ἰδικόν της. Κατά τινας στιγμὰς ἐφανταζόμην ὅτι εἴμεθα καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸν οἶκον ἡμῶν καὶ ὅτι δὲν θὰ ἐχωριζόμεθα πλέον ποτέ. Ὦ! τί ὡραία ἡμέρα! Ὁποῖα ἀξιαγάπητα ὄντα! Ἀλλὰ φεῦ! ἡ καταιγὶς παρῆρχετο καὶ ὁ εὐλογημένος ὁ ἥλιος ἐφαίνετο ἐν μέσῳ τῶν νεφῶν. Ἡ ἀεικίνητος Μάρθα, ἐπωφελουμένη τῆς παύσεως τῆς βροχῆς κατῆλθεν εἰς τὸν κῆπον. Ἔμεινα μίαν στιγμὴν μόνος μὲ τὴν φίλην της καὶ ἡ στιγμὴ αὕτη ἀπεφάσισε τὰ τοῦ βίου μου.

Ἐκάθητο κύπτουσα πρό τινος λευκώματος, οὗτινος ἔστρεφε τὰ φύλλα ἀφῃρημένη· ἐγώ, καθήμενος ὡσαύτως παρ' αὐτῇ, τὴν ἐθεώρουν ἐν σιωπῇ. Τὴν ἐθεώρουν καὶ ἐφρόνουν ὅτι ἦτο ἰδική μου, ὅτι ἡ τύχη της μοὶ ἀνῆκεν, ὅτι ὁ Θεὸς τὴν ἀπέδωκεν εἰς ἐμὲ καὶ μόνον, καὶ ὅτι ἐπιτρέψας αὐτῇ νὰ ζήσῃ τὴν ἐδώρει πρὸς ἐμέ. Ἀγνοῶ πῶς συνέβη, ἀλλ' ἔκλεισα τὸ πρὸ αὐτῆς λεύκωμα, τὸ ἀπέσυρα ἐλαφρῶς ἐκ τῶν χειρῶν της καὶ ἤρχισα νὰ τῇ διηγοῦμαι πᾶν ὅ,τι ἠσθανόμην ἀφ' ἧς ἡμέρας ἔμαθον ὅτι ἡ ζωή της διέτρεχε κίνδυνον, τὸ αἰφνήδιον ἐνδιαφέρον, ὅπερ μοι ἐνέπνευσε, τὴν σφοδρὰν συμπάθειαν, ἣν συνέλαβον δι' αὐτὴν χωρὶς νὰ την γνωρίζω, τοὺς φόβους μου, τὰς ἀγωνίας μου, τὴν προσευχήν, ἣν ἔκαμα ἐν τῷ οἴκῳ της καὶ τὰς πρὸς τὸν Ὕψιστον ἱκεσίας καὶ προσφοράς μου. Ἐφ' ὅσον δὲ ὡμίλουν, αἱ ἀντιλήψεις μου καθίσταντο καθαρώτεραι καὶ τὰ τέως συνταράξαντά με αἰσθήματα διεωρίζοντο τέλος πάντων καὶ διηυκρινίζοντο.

Ἐκείνη, γαλήνιος καὶ χαμαὶ νεύουσα τοὺς ὀφθαλμούς, μὲ ἤκουε χωρὶς νὰ με διακόψῃ οὔτε μίαν καὶ μόνην φορά.

— Τὰ ἤξευρα ὅλα καὶ εὐχαριστῶ! ἀπήντησεν ἁπλῶς.

Προφέρουσα δὲ τὰς λέξεις ταύτας, ἀνήγειρε τὴν κεφαλήν. Εἶδον κατὰ τὸ ἄκρον τοῦ βλεφάρου της ἓν δάκρυ καὶ ἠσθάνθην ὅτι τὴν ἠγάπων. Τοιουτοτρόπως ὁ ἔρως, ὃν ἐξαισία καλλονὴ ἀφύπνισεν ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ἀφωσιώθη ἐν ἀγνοίᾳ μου εἰς τὸ λεπτὸν ἐκεῖνο πλάσμα, ὁ μεταξὺ δὲ ἐμοῦ καὶ τῆς Θηρεσίας μυστηριώδης δεσμὸς συνέπεσε νὰ εἶνε ἡ Μάρθα. Ναί· τὴν ἠγάπων, καὶ νὰ το ὁμολογήσω; ἠσθανόμην ὅτι μὲ ἠγάπα καὶ ἐκείνη. Ἐσιωπῶμεν, καὶ ἀγνοῶ τί θὰ τῇ ἔλεγον ἀκόμη, ἐὰν δὲν ἐπανήρχετο ἡ Μάρθα· ἦλθε δὲ κατάφορτος ἀνθέων, ἅτινα ἔρριψεν ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου. Ἐὰν δὲν ἔφερε πλειότερα, δὲν ἔπταιε βεβαίως ἐκείνη· διῆλθε τοὺς ἀνθῶνας καὶ τὰς πρασιὰς ὡς λαϊλαψ, λεηλατοῦσα καὶ κυριεύουσα πᾶν ὅ,τι εὗρισκε, καταγοητευμένη ἄλλως τε διὰ τὴν δραστηριότητά της καὶ οὐδόλως ἐνδιαφερομένη διὰ τὴν ἠμιαφανισθεῖσαν ἐσθῆτά της. Ἐπρόκειτο νὰ τεθῇ εἰς τάξιν ὁ κυκεὼν οὗτος καὶ νὰ δοθῇ εἰς τὰ λάφυρα ταῦτα τὸ σχῆμα ἀνθοδέσμης, ἣν ἐπεθύμουν νὰ λάβωσι μεθ' ἑαυτῶν ὡς ἀνάμνησιν τῶν Ὠδιέρων. Ἠρχίσαμεν τὸ ἔργον καὶ οἱ τρεῖς ὁμοῦ, ἀλλὰ τόσον ταχέως προὐχώρει, ὥστε μετὰ μίαν ὥραν δὲν ἦτο εἰσέτι περατωμένον. Τίς εἶπε λοιπὸν ὅτι ἡ εὐτυχία εἶνε μᾶλλον ἄθυμος ἐν τῇ χαρᾷ ἢ ἐν τῇ λύπῃ; Ἐγὼ ἤμην πλήρης εὐτυχίας συνάμα δὲ καὶ παράφορον σχεδὸν ἐκ χαρᾶς. Ἡ φαιδρότης τῆς Μάρθας εἶχε μεταδοθῆ καὶ εἰς τὴν Θηρεσίαν, καὶ ὁ οἶκος ἀντήχει ἐκ τῶν νεανικῶν καὶ μελῳδικῶν κραυγῶν των. Μοὶ διεβίβαζον τὰ ἄνθη ἓν πρὸς ἕν, ἐγὼ δὲ τὰ κατέτασσον καὶ τὰ συνήνουν εἰς μίαν γενικὴν ἀνθοδέσμην. Ἡ Θηρεσία ἐγνωμάτευεν ὅτι ἔπρεπε νὰ γείνῃ ἐκλογὴ τοῦ δεῖνα ἢ δεῖνα ἄνθους, ἡ Μάρθα ἦτο τῆς ἐναντίας ἰδέας καὶ τοιουτοτρόπως ἐλάμβανον χώραν ἀτελεύτητοι συζητήσεις καὶ γέλωτες. Ὁποία ἀνθοδέσμη! Ἠδύνατο νὰ παραβληθῇ πρὸς τὸν πέπλον τῆς Πηνελόπης! Ἐγὼ ἐν ᾧ ἀφ' ἑνὸς τὴν ἔκαμνον, ἀφ' ἑτέρου τὴν ἀφινον νὰ καταρρέῃ, ἵνα ἐπωφελῶμαι ἐν μέσῳ τῶν παιδικῶν τούτων διαχύσεων ὅσον ἔνεστι μακροτέρας οἰκειότητος. Ἀλλ' ἤδη ἐπῆλθεν ἡ αἰθρία, καὶ ὁ πρὸς τὴν δύσιν του βαίνων ἥλιος ἐξετόξευσεν αἴφνης τὰς πυρίνας ἀκτῖνάς του ἐντὸς τοῦ δωματίου, τοῦθ' ὅπερ καὶ ἔδωσε τὸ σύνθημα κατεσπευσμένης φυγῆς.

— Ὑγιαίνετε, κύριε Παῦλε· καλὴν ἀντάμωσιν κατὰ τὴν προσεχῆ πάλιν καταιγίδα.

Καὶ ἵνα μηδὲν παραλειφθῇ κατ' ἐκείνην τὴν ἡμέραν, ἐγένετο λόγος, καθ' ἣν στιγμὴν ἀπεχωριζόμεθα, καὶ περὶ ὑμῶν· ναί, συνταγματάρχα, περὶ ὑμῶν. Εἶχον σταματήσῃ πρὸ τῆς εἰκόνος σας.

— Εἶνε ὁ ἀνάδοχός μου, εἷς τῶν ἡρώων τῆς Ἀφρικῆς, εἶπον ἐγὼ ὑπερηφάνως.

— Ἥρως ἢ ὄχι, εἶπεν ἡ Μάρθα, ἐὰν ἡ εἰκὼν εἶνε ἐπιτυχὴς, ὁ ἀνάδοχός σας φαίνεται ἐξαίρετος ἄνθρωπος.

— Καὶ θὰ ἤμην εὐτυχὴς ἐὰν εἶχον τὴν φιλίαν του, προσέθηκεν ἡ Θηρεσία.

Μετὰ τὰς λέξεις ταύτας ἀπῆλθον σχεδὸν πεσῶσαι ὡς πτηνά. Εἶχον διατάξῃ νὰ ζεύξωσι τὴν ἅμαξαν καὶ τας ἐτοποθέτησα ἐν αὐτῇ. Τὰς ἠκολούθουν διὰ τῶν βλεμμάτων ἀπερχομένας, καὶ μολονότι εἶχον ἤδη ἀπομακρυνθῆ ἀρκούντως, ἔβλεπον ὅμως εἰσέτι διὰ μέσου τῶν δένδρων τὰ ρινόμακτρά των ἀνακινούμενα πρὸς τελευταῖον ἀποχαιρετισμόν.

[Ἕπεται].

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ

Τὸ σπουδαιότερον φιλολογικὸν συμβὰν τῆς ἑβδομάδος ταύτης μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῆς κρίσεως τῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῶν εἰς τὸν Φιλαδέλφειον διαγωνισμὸν σταλέντων ποιημάτων εἶνε ἡ ἐν τῷ νέῳ θεάτρῳ τῶν Ἀθηνῶν παράστασις τοῦ κατὰ τοὺς δραματικοὺς ἀγῶνας τῶν Ὀλυμπίων ἐπαινεθέντος δράματος τοῦ κ. Δ. Κορομηλᾶ, τῆς *Εὐρυμέδης*, ἐν ᾗ παρίσταντο καὶ οἱ βασιλεῖς μετὰ τοῦ διαδόχου, τῆς βασιλόπαιδος Ἀλεξάνδρας καὶ τοῦ Μ. δουκὸς Παύλου, ὁ κ. πρωθυπουργὸς καὶ πολλοὶ τῶν ἐν τέλει. Τὸ θέατρον ἦτο κυριολεκτικῶς πεπληρωμένον ἀκροατῶν ἐξ ἀμφοτέρων τῶν φύλλων ἐν τερπνοῖς συνδυασμοῖς καὶ ποικίλοις χρώμασιν ἀναμεμιγμένων. Πρὸ τῆς παραστάσεως παρουσιασθεὶς ἐπὶ τῆς σκηνῆς ὁ κ. Κορομηλᾶς εἶπέ τινα προεισαγωγικὰ εἰς τὸ δρᾶμά του, παρακαλέσας ἐν τέλει τὸ κοινὸν νὰ φανῇ «ἐπιεικὲς πρὸς τοὺς ἐρασιτέχνας καὶ πολὺ αὐστηρὸν πρὸς τὸ δρᾶμα».

Ἡ ὑπόθεσις τούτου ἐδημοσιεύθη ἀλλοτε ἐν τῇ «Ἑβδομάδι», ἡ δὲ περὶ αὐτοῦ κρίσις ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν Ἑλλανοδικῶν. Ἡμεῖς, ἀντὶ παντὸς ἄλλου, λέγομεν μόνον ὅτι ... ἡ παράστασις ἐπέτυχε πληρέστατα. Τὰ πρόσωπα ὑπεκρίθησαν ἄριστα τὸ μέρος των, καὶ μάλιστα ὁ τὸν Λεωγόραν ὑποκρινόμενος, ἵνα μετριάζῃ ἐνίοτε τὴν συγκίνησιν τοῦ ἀκροατηρίου, κατώρθου, ἐν ᾧ ἐδάκρυε, νὰ προκαλῇ τὴν ἱλαρότητα. Ἡ κυρία Κορομηλᾶ ἦτο ἀμίμητος, ἰδίως ὅτε ὑπεκρίθη τὴν τρελλήν· φορτία ὁλόκληρα ἀνθοδεσμῶν καὶ στεφάνων ἐκ ῥόδων καὶ ζεύγη περιστερῶν, ριφθέντα ἐπὶ τῆς σκηνῆς ἅμα τῇ ἐμφανίσει της, μεταξὺ παταγωδῶν χειροκροτημάτων, δὲν ἐρρίφθησαν ἀδίκως. Μετὰ τὸ πέρας τῆς παραστάσεως οἱ βασιλεῖς συνεχάρησαν τῷ κ. Κορομηλᾷ διὰ τὴν ἐπιτυχίαν, τὸ δὲ ἀκροατήριον ἀνεχώρησεν ἠυχαριστημένον.

Ἀγνοοῦμεν τῇ ἀληθείᾳ εἰς ποίαν τάξιν μεταξὺ τῶν δραματικῶν ποιητῶν μέλλει νὰ θέσῃ ἡ νεωτέρα ἑλληνικὴ φιλολογία τὸν κ. Κορομηλᾶν, ὅσον ὅμως ἀφορᾷ τὴν καλλιτεχνικὴν διακόσμησιν τῆς σκηνῆς ὁμολογουμένως εἶναι ὁ μόνος, ὅστις ἠδυνήθη ν' ἀναδιβάσῃ ἐπ' αὐτῆς ζῶντα τὸν βίον τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Εἰς τὴν ἄρσιν τῆς αὐλαίας οἱ θεαταὶ εὑρέθησαν διὰ μιᾶς εἰς ἐποχὴν κατὰ 2200 ἔτη προγενεστέραν, ἐν τῷ πλουσίῳ οἴκῳ τοῦ δημαγωγοῦ Ὑπερβόλου ἐν Γαργηττῷ τῆς Ἀττικῆς, ἔνθα καὶ ὑπόκειται τὸ δρᾶμα, ραγδαία δὲ χειροκροτήματα τοῦ ἐνθουσιασθέντος ἀκροατηρίου ἐπὶ τῇ θέᾳ τοῦ σκηνικοῦ τούτου διακόσμου ἔστωσαν ἐλάχιστος φόρος εὐγνωμοσύνης τῶν συγχρόνων Ἑλλήνων τῷ κ. Κορομηλᾷ διὰ τοὺς ὑπὲρ τῆς ἀνυψώσεως τοῦ Ἑλληνικοῦ θεάτρου ἀτρύτους αὐτοῦ μόχθους.

*

Μεγαλοπρεπέστατα προμηνύονται αἱ ἐν Σύρῳ ἑορταί, ἐπὶ τοῖς ἀποκαλυπτηρίοις τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ναυάρχου Μιαούλη· ἀπὸ πολλῶν μερῶν τῆς Ἑλλάδος καὶ τῆς Ἀνατολῆς μεταβαίνουσιν εἰς Σύρον πολλοὶ ὅπως παραστῶσιν εἰς αὐτάς, θὰ παρευρεθῇ δὲ καὶ ἡ βασιλικὴ οἰκογένεια. Μετὰ τὰς πέρυσι κατὰ τὴν ἐποχὴν ταύτην τελεσθείσας ἑορτὰς ἐν Γραβιᾷ, ἡ Σύρος δευτέρα προσκαλεῖ τὸ Πανελλήνιον εἰς ἑορτὴν ἐκ τῶν ὀλίγων, αἵτινες δύνανται νὰ ἐνθουσιάσωσι καὶ τὴν μᾶλλον ψυχρὰν καρδίαν, ἑορτήν, ἥτις πρὸ πολλοῦ ἔδει νὰ εἴχε τελεσθῇ, καὶ ἥτις πολλὰς ἐλπίδας μᾶς παρέχει, ὅτι δὲν θὰ μείνῃ τελευταία. Ἔχομεν πολλὰ οἷ Ἕλληνες, ἅτινα ὀφείλομεν εἰς τὴν μνήμην τῶν προγόνων ἡμῶν, καὶ εἶνε εὐχαριστον ὅτι ἠρχίσαμεν ἤδη νὰ συναισθανώμεθα τὸ καθῆκόν μας, θέλοντες ν' ἀπαθανατίσωμεν τοὐλάχιστον τὴν μνήμην ἐκείνων, ἀνεγείροντες αὐτοῖς μνημεῖα μεγαλοπρεπῆ.

*

Μετ' ἐπιτυχίας πολλῆς, ὡς λέγεται, ἐνηργήθη τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἡ ἀπογραφὴ τοῦ πληθυσμοῦ τοῦ Ἑλληνικοῦ Βασιλείου. Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γνωσθέντων ἀποτελεσμάτων ἐξάγεται ὅτι ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἑλλάδος μεγάλως ηὐξήθη ἀπὸ τοῦ 1884, ὅτε ἐγένετο ἡ τελευταία ἀπογραφή, ἰδίως ἐν ταῖς νέαις ἐπαρχίαις. Ἀκόμη δὲν ἐγνώσθησαν τὰ ὁλικὰ ἀποτελέσματα, προμηνύονται ὅμως λίαν εὐχάριστα, καὶ πολλά, ἐλπίζομεν, ἄξια διορθώσεως θὰ φανερωθῶσιν ἐξ αὐτῆς. Ἐννοεῖται ὅτι πλεῖσται κωμικαὶ σκηναὶ ἔλαβον χώραν κατὰ τὴν ἀπογραφήν, πολλῶν εἴτ' ἐξ ἀπειρίας, εἴτε ἐξ Ἑλληνικῆς ἰδιοτροπίας καὶ πνεύματος ἀντιπολιτευτικοῦ μὴ θελόντων κατ' οὐδένα τρόπον νὰ γράψωσι τὰ ὀνόματά των ἐπὶ τοῦ ἐπὶ τούτῳ δοθέντος αὐτοῖς δελτίου, πολλαὶ δὲ γυναῖκες ἐφιλοτιμήθησαν νὰ μὴ σημειώσωσι τὴν ἀληθῆ των ἡλικίαν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ὑπό τινος παρῳδηθὲν ρητόν: εὐκοπώτερόν ἐστι κάμηλον διὰ τρήματος βελόνης διελθεῖν ἢ... τὴν ἀληθῆ τῆς γυναικὸς ἡλικίαν μαθεῖν...

*

ΕΙΔΗΣΕΙΣ ΤΗΣ ΕΒΔΟΜΑΔΟΣ

ΕΓΧΩΡΙΑ

Ἐν τῷ ὑπουργείῳ τῶν Ἐσωτερικῶν συνιστᾶται προσεχῶς τμῆμα, εἰς ὃ ἀνατίθεται ἡ ἀποκλειστικὴ δικαιοδοσία παντὸς σιδηροδρομικοῦ ἔργου ὑπάρχοντος ἢ κατασκευῇ ἢ κατασταυασθησομένου. — Τὰ ὑπὸ τοῦ κ. Μπουλίκη δωρηθέντα τῷ Διαδόχῳ δύο κτήματα, παρεχώρησεν οὗτος εἰς τὴν ἐν Ἀθήναις Γεωργικὴν Σχολήν.— Ἡ ἑταιρία τῶν δημοσίων καὶ δημοτικῶν ἔργων ἠγόρασε παρὰ τοῦ κ. Τομπάζη τὸ ἐν τῷ δήμῳ Αἰγαίων τῆς Χαλκίδος κείμενον πλουσιώτατον μεταλλεῖον λευκολίθου. — Ἐνέργειαι γίνονται ὅπως κατορθωθῇ ἡ συνένωσις τῶν διαφόρων ἑλληνικῶν ἀμοπολιτικῶν ἑταιριῶν εἰς μίαν μεγάλην. — Τὴν μεθεπομένην Κυριακὴν τελεσθήσονται ἐν Πειραιεῖ τὰ ἐγκαίνια τοῦ ὑπὸ τοῦ κ. Χατζηκυριακοῦ ἀνεγειρομένου ὀρφανοτροφείου θηλέων.— Ὁ ἀρχηγὸς τῆς ἀντιπολιτεύσεως κ. Θ. Δηλιγιάννης ἀσθενεῖ ἀπὸ τῆς παρελθούσης Τρίτης ἐκ κατάρρου τῶν βρόγχων.—Σκέψις γίνεται παρὰ τοῖς φοιτηταῖς τοῦ ἐνταῦθα Πανεπιστημίου, ὅπως κατὰ τὴν ἑορτὴν τῆς ἑκατονταετηρίδος τῆς γαλλικῆς ἐπαναστάσεως, διὰ φιλησύχου καὶ ἐπιδεικτικῆς διαδηλώσεως ἐκφράσωσιν αἰσθήματα συμπαθείας καὶ ἀγάπης πρὸς τὸ γαλλικὸν ἔθνος. — Ὁ ὁλικὸς ἀριθμὸς τῶν κατοίκων τῆς πρωτευούσης ἀνῆλθε κατὰ τὴν γενομένην τὴν παρελθοῦσαν Κυριακὴν ἀπογραφὴν εἰς 108,000 συμπεριλαμβανομένου καὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις στρατοῦ ἐξ 6,138 ἀνδρῶν· τῶν δὲ τοῦ Πειραιῶς συμπεριλαμβανομένων καὶ τῶν πληρωμάτων τῶν ἐν τῷ λιμένι πλοίων ἀνῆλθεν εἰς 40,000.—Ἐξεπονήθη ὑπὸ τοῦ ἀρχιμηχανικοῦ κ. Γκοτλὰν τὸ σχέδιον τῆς περιμετρικῆς περὶ τὴν Ἀκρόπολιν ὁδοῦ.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΑ

Βελτιωθείσης τῆς καταστάσεως τοῦ βασιλέως τῆς Ὀλλανδίας θέλει οὗτος ἐπαναλάβῃ τὴν κυβέρνησιν τοῦ κράτους. — Ἐν Ἰταλίᾳ αἱ ἐργατικαὶ τάξεις ἐνεργοῦσι διαδηλώσεις ἐναντίον τῆς ἀποικιακῆς πολιτικῆς τοῦ ὑπουργείου.— Ἀγγέλλεται ἐκ Βιέννης ὅτι ἡ Σερβικὴ κυβέρνησις ἀπεφάσισε ν' ἀνιδρύσῃ τὸν πατριαρχικὸν θρόνον τῆς Σερβίας, ἀνακηρύττουσα τὴν ἀπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀνεξαρτησίαν τῆς Σερβικῆς ἐκκλησίας ὑπὸ ἀρχηγὸν τὸν μητροπολίτην Μιχαήλ.—Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰταλίας θὰ ἐπισκεφθῇ τὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας εἰς Βερολῖνον κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ προσεχοῦς Μαΐου.

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΑ

Κατεσχέθησαν ὑπὸ τῆς ἀστυνομίας καὶ παρεδόθησαν εἰς τὸ κεντρικὸν μουσεῖον τρία ἀνάγλυφα μεγάλα ρωμαϊκῆς τέχνης καλῶς διατηρούμενα.— Κατεσχέθησαν ἐπίσης ἐν Πειραιεῖ ἐντὸς ἐξ κιβωτίων ἀποστελλομένων εἰς Παρισίους διάφοροι ἀρχαιότητες, ὧν πολυτιμοτέρα θεωρεῖται μαρμάρινος δίσκος ἐκ δέκα τεμαχίων ἀποτελούμενος, μοναδικὸς ἐν πάσαις ταῖς ἀρχαιολογικαῖς συλλογαῖς, φέρων εἰκόνα διὰ χρωμάτων καὶ ἐγκεχαραγμένην κύκλῳ ἀρχαϊκοῖς γράμμασι τὴν ἐπιγραφήν:

ΜΝΕΜΑ ΤΟΔ ΑΙΝΕΟ ΣΟΦΙΑΣ ΙΑΤΡΟ ΑΡΙΣΤΟ

αἱ λοιπαὶ εἶνε 4 κυλινδρικαὶ ἐπιτύμβιαι στῆλαι μετ' ἐπιγραφῶν, 9 πήλινα ἐδώλια γυναικὸς εἰς διαφόρους στάσεις, ὧν τινα κεχρωματισμένα, 2 ἀγαλμάτια παίδων, 2 νεανιῶν, 1 Ἀφροδίτης, 4 προσωπεῖα γυναικεῖα, 1 ταῦρος πήλινος καὶ 1 ἀλέκτωρ, 2 πυξίδες πήλιναι, 8 λύχνοι, 34 ἀγγεῖα, ὧν δύο δέλτα, 1 χαλκοῦν ἀγαλμάτιον νεανίου φέροντος ἐπὶ τοῦ ἀριστεροῦ ὤμου ὀδρίαν, τεμάχια ἀγαλμάτων, διάφορα νομίσματα καὶ ἄλλα. Αἱ ἀρχαιότητες αὗται κατατεθήσονται κατὰ διαταγὴν τοῦ Ὑπουργείου εἰς τὸ δημοτικὸν μουσεῖον Πειραιῶς ἐκτὸς τῶν σπουδαιοτέρων, αἵτινες θὰ μεταφερθῶσιν εἰς τὸ κεντρικὸν μουσεῖον.— Καὶ ἐν Κορίνθῳ κατεσχέθησαν πολλὰ ἀγγεῖα φέροντα αἰγυπτιακὰς παραστάσεις διαφόρων ζῴων, 3 ἐκμαγεῖα ἐξ ἰσπανικοῦ κηροῦ, ἐξ ὧν τὰ δύο παριστῶσιν ἄνδρας καὶ τὸ ἕτερον γυναῖκα φέρουσαν πε-

ρικεφαλαίαν, 2 κοῦκλαι παριστῶσαι γέροντας ὀρθίους, ὧν ὁ εἷς εἶνε γυμνός, ὁ δ' ἕτερος φέρει ὁδρίαν ἐπὶ κεφαλῆς καὶ διάφορα ἄλλα.—Ἐν Καλλιθέᾳ ἐντὸς ἀρχαίου τάφου εὑρέθη ἀγγεῖον μετρίου μεγέθους καλῆς Ἑλληνικῆς τέχνης, μυροδόχος ἐξ ἀλαβάστρου καὶ πλὰξ μεταλλίνη στρογγύλη, πιθανῶς κάτοπτρον. — Ἐν Ἀκροπόλει ἀνευρέθη κεφαλὴ ἀρχαία γυναικὸς ἐν καλῇ καταστάσει.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΑ

Ὁ Φιλολογικὸς Σύλλογος «Παρνασσὸς» πλὴν τῶν ἄλλων διαγωνισμάτων τῶν ὁρισθέντων ἐπὶ ταῖς ἑορταῖς τῆς εἰκοσιπενταετηρίδος αὐτοῦ προὐκήρυξε καὶ διαγώνισμα ζωγραφικῶν σκαριφημάτων· ἤδη ἐπεκτείνει τὸ διαγώνισμα τοῦτο, περιλαμβάνων ἐν τῇ ἐννοίᾳ τοῦ σκαριφήματος πᾶν καλλιτεχνικὸν μικροτέχνημα, προσχέδιασμα ἢ πρόπλασμα τῆς ζωγραφικῆς, τῆς γλυπτικῆς καὶ τῆς ἀρχιτεκτονικῆς, δέχεται δ' ἐπίσης καὶ κομψοτεχνήματα τῆς ξυλογλυπτικῆς καὶ ἀγγειοπλαστικῆς, πτυκτὰ πλαίσια φέροντα καλλιτεχνικὰς γραφάς, καὶ πίνακας ἢ ἀγάλματα μήπω ἐκτεθέντα. Ταῦτα δέον ν' ἀποσταλῶσιν ἕνα τοὐλάχιστον μῆνα πρὸ τῶν γάμων τοῦ διαδόχου, καθ' οὓς θὰ καταρτισθῇ ἔκθεσις καλλιτεχνική, τὸ δ' ὁρισθὲν χρηματικὸν γέρας ἀπονεμηθήσεται τοῖς ἀρίστοις τῶν ἔργων, γενησομένης τῆς κρίσεως κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐκθέσεως. — Οἱ ἐν Βιέννῃ Ἕλληνες παρασκευάζουσι γαμήλιον δῶρον πρὸς τὸν διάδοχον Κωνσταντῖνον πολύτιμον λεύκωμα, περιέχον εἰκόνας τῶν πρώτων τῆς Αὐστρίας ζωγράφων.—Διατρίβει ἐνταῦθα ὁ ἐκ Βιέννης βαρῶνος de Stillfried καλλιτέχνης ζωγράφος καὶ φωτογράφος πρὸς ἰδίαν τέρψιν θεραπεύων τὰς τέχνας ταύτας. — Ἐγένοντο ἐσχάτως ἐν Ὀδησσῷ τ' ἀποκαλυπτήρια τοῦ ἀνδριάντος τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ τῆς Ρωσίας Ἀλεξάνδρου Γεργέγωβιτς Πούσκιν.—Ὁ διαπρεπὴς Ἰταλὸς ἠθοποιὸς Ρώσσης προτίθεται νὰ δώσῃ παραστάσεις τινὰς τὴν προσεχῆ ἑβδομάδα ἐνταῦθα ἐρχόμενος ἐκ Θεσσαλονίκης.— Μετ' ἀρκετῆς ἐπιτυχίας ἔδωκε τὴν προαγγελθεῖσαν συναυλίαν ἐν τῷ θεάτρῳ ἡ Φιλαρμονικὴ Ἑταιρία Ἀθηνῶν τὸ ἑσπέρας τοῦ παρελθόντος Σαββάτου· καὶ ἑτέραν συναυλίαν θέλει δώσῃ κατ' αὐτὰς ἐν μιᾷ τῶν αἰθουσῶν τοῦ Ζαππείου. — Ἀφίκοντο ἐκ Σμύρνης καὶ Σύρου, ἔνθα ἔδωκαν διαφόρους μουσικὰς συναυλίας, ὁ κλειδοκυμβαλιστὴς κ. Giovanni Avolio μετὰ τῶν κ. ἀδελφῶν Carlo, ὧν ὁ μὲν παίζει βιολίον, ὁ δὲ βιολοντσέλον, σκοποῦσι δὲ νὰ δώσωσι προσεχῶς καὶ ἐνταῦθα συναυλίας τινάς.— Ἐν τῷ θεάτρῳ τῆς Φιλιππουπόλεως παρεστάθη ὑπὸ τοῦ θιάσου τοῦ κ. Πέρβελη τὴν Δευτέραν τοῦ Πάσχα ἡ «Δούκισσα τῶν Ἀθηνῶν», τὸ βραβευθὲν δρᾶμα τοῦ κ. Κλ. Ραγκαβῆ.

ΙΔΙΑΙΤΕΡΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Φίλῳ Σ.* Διότι... ἱστορικὸς συνήθης ἀρκεῖται εἰς τῶν συμβεβηκότων τὴν διήγησιν, ἱστορικὸς ὅμως φιλόσοφος ἀνιχνεύει τὰς αἰτίας των!—Σ. Ρ. *Βριενδήσιον.* Συνδρομὴ ἐλήφθη. Εὐχαριστοῦμεν. — Ε. Χ. *Κάϊρον.* Ὀλίγην ὑπομονὴν ἀκόμη, ἀφοῦ τοσαύτην ἔσχετε μέχρι τοῦδε, ἕως ὅτου ἐπανέλθῃ ὁ κ. Διευθυντής.—*Μαρτίῳ.* Τὸν Αἰσχύλον οἱ Ἀθηναῖοι ἐτίμησαν στήσαντες γαλκοῦν αὐτοῦ ἐν τῷ Θεάτρῳ ἀνδριάντα καὶ ψηφίσαντες νὰ λαμβάνῃ παρὰ τῆς πόλεως μισθὸν ὁ θέλων νὰ διδάξῃ δρᾶμα τοῦ Αἰσχύλου. — Κ. Σ., Δ. Τ. Ι., Ἀρ. Ζ. *Θεσσαλονίκην.* Ἐλήφθησαν. Εὐχαριστοῦμεν.—Μ Χ. Σ. Αἱ μεταξωταὶ κάλτσαι, τὰ ἄρώματα, τὰ εὐώδη χειρόκτια καὶ ἄλλα τοιαῦτα ὑπῆρξαν νεωτερισμὸς διὰ τὴν βασίλισσαν Ἐλισάβετ, τὰ δ' ἐνώτια τὰ κοσμήσαντα τὴν Ρεβέκαν τῆς Γραφῆς, μόλις ἐπὶ Καρόλου τοῦ Ζ' ἄρχονται ὡραΐζοντα τὰς Γαλλίδας δεσποίνας.— *Ὑπολαΐδι.* Ἀκατάλληλον.—Κ. Μ. Ἀκατάλληλον.—*Λίνῳ.* Ἀκατάλληλον —Στ. Δ. Μὴ εἶσθε μεμψίμοιρος. Ὑπάρχει ἐπάγγελμα εἰς τὸν κόσμον μὴ ἔχον καὶ λύπας; Καὶ μάλιστα ὅταν ὁ ἐξασκῶν αὐτὸ εἶνε εὐαίσθητος καὶ ... εὐσυνείδητος; — Ψ. Ἰδοὺ ἡ ἱστορία: Φίλιππος ὁ καλός, δοὺξ τῆς Βαργώνης, ἀπολέσας συνεπείᾳ νόσου τὴν κόμην αὐτοῦ κατετήκετο ὑπὸ σφοδρᾶς λύπης διὰ τὴν δυσμορφίαν του ταύτην καὶ διότι ἦτο ἤδη μεμνηστευμένος τὴν ὡραίαν Ἰσαβέλλαν, πριγκίπισσαν τῆς Πορτογαλλίας. Τῆς στενοχωρίας ταύτης τὸν ἀπήλλαξεν ὁ ἐκ Διζῶν κουρεὺς Πέτρος Λορνώ, παρασχὼν αὐτῷ κατάλληλον τῆς κεφαλῆς κάλυμμα. Τοῦτο ἦτό ἡ πρώτη ὑπὸ τῆς ἱστορίας ἀναφερομένη περροῦκα. — *Φίλῳ Μ*.* Ὡραῖα τὰ περὶ Μιαούλη ἀνέκδοτα, ἀλλὰ πασίγνωστα. Ἐν γένει περὶ τῆς ἑορτῆς θὰ γράψωμεν μετὰ τὴν τέλεσιν αὐτῆς ἐν τῷ ἐπομένῳ φύλλῳ.—*Πόμ.* Ὦ, τοὺς κακούς. Τί λέγουσιν! Ἀλλὰ καὶ οἱ πιστεύοντες δὲν εἶνε ἐπίσης κακοί; Νὰ ἦτο τοὐλάχιστον ἀληθές... θὰ συνεχωροῦμεν καὶ τοὺς μὲν καὶ τοὺς δέ.— Ι. Δ. Σ. *Καλάμας.* Ἐλήφθησαν. Ἀπόδειξις ἀποστέλλεται.—Χ. Κ. Μ. *Χαλκίδα.* Ἐλήφθησαν. Ἀποστέλλονται. Εὐχαριστοῦμεν.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἐξεδόθησαν

Revue des Études Grecques, tome 1, № 4. Paris.

Διξικὸν Ἐγκυκλοπαιδικόν, ἐκδιδόμενον ἐπιμελείᾳ *Ν. Γ. Πολίτου.* Φυλλ. 7. Ἀθῆναι (συνέχεια)-Ἀθώρ.

Πρὸς τί αἱ ψυχώσεις; ἤτοι τὰ ὑλιστικὰ φιλοσοφήματα καὶ αἱ φυσικαὶ ἐπιστῆμαι, ὑπὸ *Θεμ. Ι. Μιχαλοπούλου,* Δ. Φ. καὶ καθηγητοῦ τῶν φυσικῶν ἐπιστημῶν.

Τὰ μωρὸν ἄλας, *ἤτοι ὁ ἀποκεκηρυγμένος Θεσσαλονίκης Γρηγόριος Καλλίδης καὶ ἡ συντροφία αὐτοῦ,* ὑπὸ πολλῶν Θεσσαλονικέων χάριν τῆς ἀληθείας καὶ τῆς πατρίδος.

Ἑρμηνεία τῶν ἐννέα τῆς Ἐκκλησίας ᾠδῶν, ὑπὸ *Ἀποστόλου Μακράκη.*

Πρακτικὰ *τῆς ΜΕ', ΜΣΤ' καὶ ΜΖ' γενικῆς συνελεύσεως τῆς ἑταιρίας τῶν τυπογράφων καὶ βιβλιοδετῶν «Γουτεμβεργίου» μετὰ τῆς λογοδοσίας τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου περὶ τῶν πεπραγμένων κατὰ τὸ ἔτος 1889.*

Τὰ ἐγκαίνια *τοῦ ἐν Ἑρμουπόλει συλλόγου ὑπὸ τὴν ἐπωνυμίαν «Σχολὴ ἀπόρων παίδων Ἑρμουπόλεως» καὶ λογοδοσία τοῦ διοικητικοῦ συμβουλίου.* Ἐν Ἑρμουπόλει.

Φιλόπολις, ἐφημερὶς ἐκδιδομένη δὶς τῆς ἑβδομάδος ἐν Καλάμαις. Διευθυντὴς καὶ συντάκτης *Ἰωάννης Π. Παρασκευόπουλος.*

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΕΙΣ ΚΟΜΥΑ ΤΕΥΧΗ

ΠΕΡΙΠΟΥ 96 ΣΕΛΙΔΩΝ

ΕΞΕΔΟΘΗΣΑΝ

Τεῦχος 1—3 *Θάνος Βλέκας,* Ἑλληνικὴ μυθιστορία ὑπὸ Π. Καλλιγᾶ.
Ποιήματα Α. Σ. Βυζαντίου (ἐν τῷ 3ῳ τεύχει)
» 3—5 *Ὁ Ἐξηνταβελόνης,* κωμῳδία Μολιέρου, κατὰ τὴν ἐξελληνισιν τοῦ Οἰκονόμου τοῦ ἐξ Οἰκονόμων.
Ποιήματα Φ. Κοππὲ (ἐν τῷ 5ῳ τεύχει).
» 6 *Περίληψις ἱστορίας* τῆς νεοελληνικῆς φιλολογίας ὑπὸ Α. Ρ. Ραγκαβῆ.
» 7 κ. 9 *Λουΐζα Μύλλερ,* τραγῳδία Φ. Σχιλλέρου.
» 8 *Ὑγιεινὴ τῆς ψυχῆς* ὑπὸ Θεοδωρ. Σλέβεν.
» 10 *Διηγήματα* σύγχρονα Ἑλληνικά, ὑπὸ Δ. Βικέλα, Ε. Χαριλάου, Δ. Καμπούρογλου, Γ. Δροσίνη, Α. Κουρτίδου, Ι. Μ. Δαμβέργη καὶ Α. Καρκαβίτσα.
» 11—13 *Στράτης Καλοπίχειρος,* ἠθογραφία ἑλληνικὴ ὑπὸ Στ. Κουμανούδη.
» 14—15 *Ἀμλέτος,* τραγῳδία Σαικσπήρου μετάφρασις ὑπὸ Σ. Δ. Βικέλα.
» 16—17 *Ἄσμα τῶν Χριστουγέννων,* διήγημα ὑπὸ Κ. Δίκενς.
» 18 *Κορακιστικὰ* ἢ διόρθωσις τῆς Ρωμαϊκῆς γλώσσης, κωμῳδία —*Κούρκας ἁρπαγή,* ποίημα, ὑπὸ Κ. Ἰακ. Ρίζου.

Ἕκαστον τεῦχος τιμᾶται λεπτὰ 60. Ἡ συνδρομὴ διὰ 25 (α' σειρὰ) δρ. 12

Εἰς τὸ ἐξωτερικὸν ἐννοοῦνται αὗται αἱ τιμαὶ εἰς χρυσόν

ΜΠΑΡΤ ΚΑΙ ΧΙΡΣΤ

ἐκδόται ἐν Ἀθήναις

ΔΡΟΜΟΛΟΓΙΟΝ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΥ ΠΕΙΡΑΙΩΣ-ΑΘΗΝΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Γραμμὴ Πειραιῶς - Κορίνθου - Αἰγίου - Πατρῶν

	1	3	33		2	4	32
Πειραιεὺς ἀν.	6.45π	11.20π	8 πμ	Πάτραι ἀν.	7 πμ	11.25	—
Ἀθῆναι »	7,15μ	11.50»	8. 35	Αἴγιον »	8.52	12.50	—
Κόρινθος ἄφ.	10.35	2.50μ	12. 10	Κόρινθος »	1.10	4 —	1.55μ
Αἴγιον »	2.52	6.04»		Ἀθῆναι ἄφ.	4.45	7.05	5.4
Πάτραι »	4.45	7.30»		Πειραιεὺς »	5.15	7.30	6 .5

Γραμμὴ Κορίνθου - Ἄργους - Ναυπλίου - Μύλων

202		203	
Ναύπλιον ἀν.	9.55π.μ.	Κόρινθος ἀν.	3.05 μ.μ.
Μύλοι »	9.55	Ἄργος ἄφ.	5.22 »
Ἄργος »	10.30	Ναύπλιον »	5.55 »
Κόρινθος ἄφ.	12.45π.μ.	Μύλοι »	6 — »

Σημείωσις.— Πᾶσαι αἱ ἀμαξοστοιχίαι ἐν Πάτραις θ' ἀναχωρῶσι καὶ θὰ φθάνωσιν εἰς τὴν παραλίαν, ὅπου θὰ χορηγῶνται τὰ εἰσιτήρια καὶ θὰ ἐνεργῆται μόνον ἡ παραλαβὴ καὶ παράδοσις τῶν ἀποσκευῶν τῶν ἐπιβατῶν.

Αἱ ἀμαξοστοιχίαι 33 καὶ 32 λειτουργοῦσι καθ' ἑκάστην πλὴν τῆς Κυριακῆς. Αἱ ἀμαξοστοιχίαι 1, 2, 33, 32, 202, 203, σταθμεύουσι καὶ εἰς ὅλας τὰς Στάσεις καὶ Σταθμούς. Μεταξὺ Κορίνθου —Ἀχράτας Πατρῶν— Ἀχράτας Ναυπλίου—Ἄργους—Μύλων καὶ ἀντιστρόφως, κυκλοφοροῦσι καθ' ἑκάστην τοπικαὶ ἀμαξοστ. σταθμεύουσαι εἰς πάσας τὰς Στάσεις καὶ Σταθμ·

ΧΑΡΤΟΠΩΛΕΙΟΝ

ΠΑΛΛΗ ΚΑΙ ΚΟΤΖΙΑ

Πέννας Διαδόχου

Ὑδρόγειοι Σφαῖραι εἰς Ἑλληνικὴν Γλῶσσαν ἀπὸ δρ. 35—72.

Πέννας Τριούπη

ΕΠΙΣΚΕΠΤΗΡΙΑ

ἐπὶ καλοῦ χάρτου στίγμιαίως.

Πέννας Διαδόχου

ΜΕΛΑΝΗ ΜΑΥΡΗ

συμπεπυκνωμένη καὶ ἀναλυομένη εἰς ἓξ μέρη ὕδατος. Δοχεῖον ἐκ δραμ. 312 δραχ. 4 50

Ἀναλελυμένη ἡ ὁκάλ. 90

Πέννας Τριούπη

Γραφικαὶ ΥΛΑΙ

ΚΟΜΨΟ ΕΧΝΗΜΑΤΑ

L'HEBDOMAS est misé gratuitement à la disposition des visiteurs de l'Exposition Universelle de 1889 à Paris, au bureau des Renseignements Commerciaux, à la Section des Colonies françaises, Esplanade des Invalides.

Τυπογραφεῖον **Κορίννης,** *ὁδὸς Πατησίων ἀριθ. 9.*